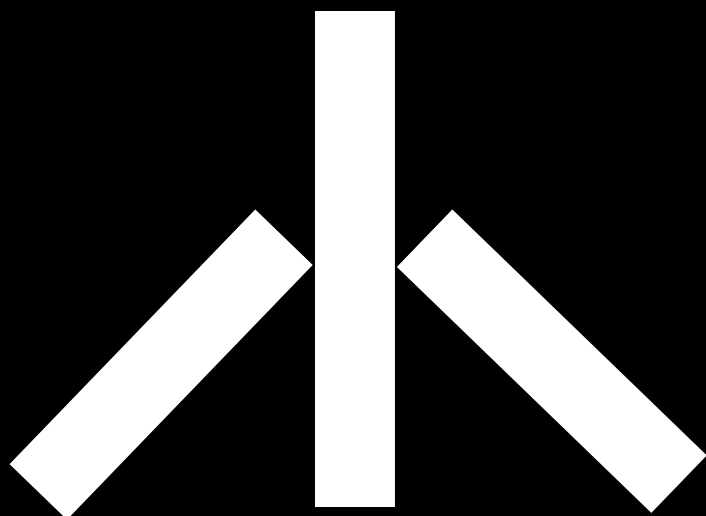
HUN INDUSTRIAL TECH

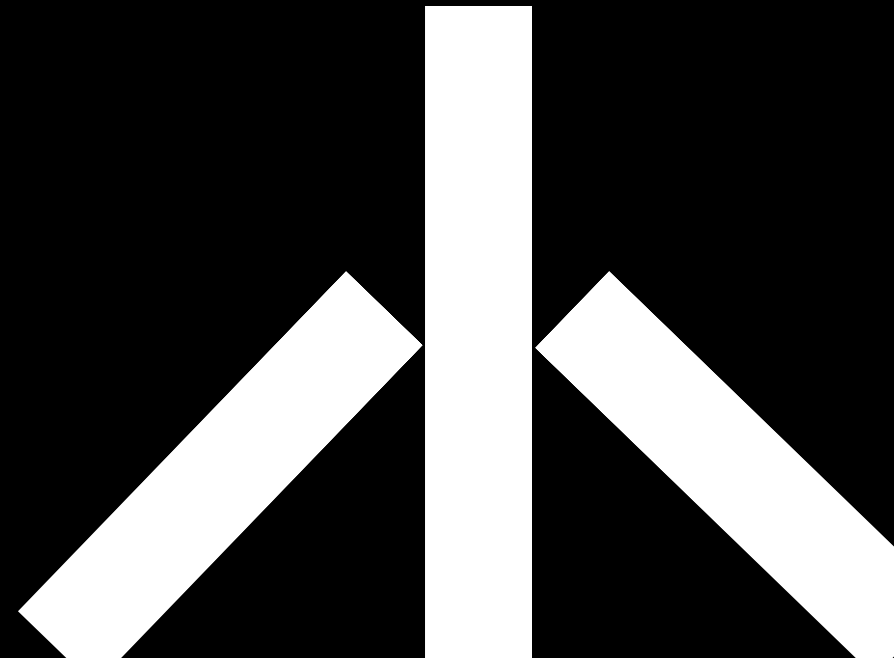
electro-indusztriál szubkulturális magazin

ISS01 / 2010. április

ISS01 tartalom

Soha nem volt még ennyire szétesve a világ, mint amennyire most annak tűnik. A Napba nézni már nem lehet, a Nettől pedig már kiégett a szemünk. Most pedig itt ez a magazin ismét, de nem tesz semmi többletet a Világ globális megértéshez, ráadásul teljesen szembe is megy mindenféle árral, hiszen se nem interaktív, se nem szociális média, de még csak nem is blog. Ez a PDF-magazin egy statikus ipari kultúra-analízis egy olyan felgyorsult korban, amikor már sem az írásra, sem az olvasásra nincs elegendő idő. Bízom benne, hogy azért a hazai dark underground szakma mesterei és követői talán mégis élvezettel olvassák majd. ■

editorial

VISSZA A RINGBE

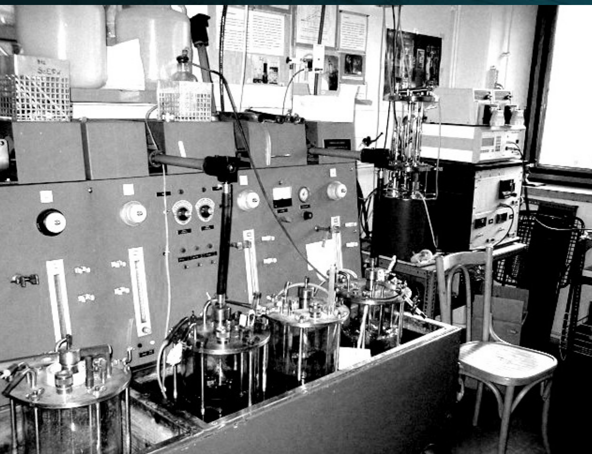
Magasztos soroknak kellene következnie, de igyekszem nagyon visszafogottan intézni. Adott egy tökéletesen kiszolgált nemzedék, minden elérhető közelségbe került, mégis az alkotás és értelmezése terén valahol le vagyunk maradva. Csupán szórakozunk, egyszerűen és passzívan elszórakoztatjuk magunkat.

A halottnak hitt **HUN /|\ INDUSTRIAL /|\ TECH** magazin feltámasztásán rengeteget töprengtem, hosszú hónapok és évek teltek el így. Nem voltam benne biztos, hogy az összes technikai és tartalmi munkálatokra, a belefektetett energiára szükség van-e egyáltalán. Habár jó pár embernek meséltem a szándékaimról, de a megvalósításhoz az a pár baráti vállveregetés még édeskevés volt, a projekt így jó darabig altatva lett. Aztán minden alkalommal megdobbant a szívem, mikor egy-két igényesebb, papíralapú vagy elektronikus kiadvány került az asztalomra, fellobbantva bennem a pislákoló vágyat a magazinszerkesztésre. Időnként dohogok egy sort, hogy nem találok megfelelő kapaszkodót idehaza, kevés hazai promóció és írás jelenik meg a nagyobb szubkult portálokon, úgy látom, hogy inkább csak mechnikusan másolnak, néha fordítanak, átvesznek idegen anyagokat. Alig gyártanak hazai tartalmat, nehéz elcsípni hagyományos értelemben vett underground zenei szakírást, hiányoznak electro-industrial és cyberpunk témákkal foglalkozó tematikus kiadványok. Néhány csendes szavú kreatív elme pedig visszavonulva alkot és nincs olyan csatorna, ami az ízlések sokszínű és szigorú szűrőin keresztül eljuttatná a közönséghez a létezésük, munkásságuk bizonyítékait. Lehet cikázni weboldalak között, össze lehet RSS-feedekből szedegetni az információmorzsákat, de ezek egyfajta aknakeresési műveletek csupán. Az elektro-indusztriál területén alkotó hazai szereplőket nem pártolja senki sem eléggé, szerintem hiányos a hazai szupport. Ezért is célom a H.I.T. átformálása, hogy egyszer majd tisztességes ipari underground művészeti magazin váljon belőle értékes háttéranyagokkal, beszélgetések lenyomataival, vélemények és gondolatok rendezett továbbadásával, riportokkal és interjúkkal, amikkel a zenekarok termelő műhelymunkáiba pillanthatunk be. Másik célom pedig az eddigi széttöredezett barkácsolásaim közös mederbe terelése és komplex tartalomként történő továbbadása. A lejárt szavatosságú pezsgő üvegét ezennel az anyahajó orrának lendítem.

Szóljanak a fémek és a dobok! Zúgjanak hangosan a gépek!
Dolgozzanak a robotok és bennük a sok-sok géplélek!

Éljen sokáig a hazai ipar! Energiát a megszállottaknak! **CRIT**

IPARI MATEMATIKUSOK ÉS A KÉPLET

Figyelemmel kísérem még most is az industrial/ebm körüli jelenlegi felhajtást. Eléggé felemás benyomásaim vannak ezzel kapcsolatban, hisz naponta kijön 2-3 industrial/ebm-ként felcimkézett lemez, többnyire majdhogynem ismeretlen bandáktól és szinte mind 1 kaptafának tűnik, gyorsan összeprogramozott fércművek, végtelenségig torzított hörgős ének, a mondanivaló pedig hanyagolható, viszont táncolni még éppen lehet rá. Én kifejezetten a koncepciólemezek híve vagyok, legyen benne elejétől végig valamiféle szisztéma, téma-réma, legyen egységben a zene, az artwork, legyenek benne meglepetések és legyen egyfajta gerince végső soron az anyagnak, sőt, mi több, az a legfelemelőbb, ha konkrétan körülírható hangulat és üzenet is lappang benne. Talán túl nagyok az elvárásaim, de ha ez régebben ment a zenészeknek, nem értem, mostanság miért nem megy. Mintha egy nagy kalákában mindenki egymást másolgatná össze-vissza.

Az időszaki kiadványok kapcsán van egy olyan fogalom, hogy keresztolvasottság, azaz ha valaki egyfajta sajtóterméket olvas, nagy valószínűséggel rokoníthatóan másokat is fog. Valahogy így lehet a mai underground zenével is. Akinek a tucatzenék bejönnek, mostanság megtalálja a számítását, viszont a stílus önmaga eközben öregszik, szinte elkopik lassan. Arra kértem pár ismerősömet, említsen meg 2009-ben készült nagyszerű lemezeket, de többnyire csak legyintés volt a válasz. Jómagam is kevés értékes dolgot tudnék megnevezni az utóbbi évekből. Talán a brit öregfiúk kitartó munkájában, a **Portion Control**ban látok némi fejlődést, az electropunk lemezeiknek jelentős energiatöltete, kerek egysége van, amellett, hogy az ebm-jük a régi szép időket idézi. Értékelem az autentikus hangmintavételezési kísérletezéseiket (pl. a Stansted repülőtér termináljaiban és London belvárosában rögzített hangminták használata). Kellemes meglepetésként szolgált még az elmúlt évben a **Dupont - Entering The Ice Age** lemeze, habár félszegen közelít a future-pophoz, ami azért elég messze áll tőlem, inkább komolyabb szaktudást felvonultató, intelligensebb zenékkel foglalkozom, nem a szórakoztatóipar szubkultúrára akaszkodásából nyerészkedő tömegtermékekkel. A Dupont ebből a szempontból csöppet sem bántható, hiszen évek óta pontosan tudja definiálni és elhelyezni önmagát az ipari szubkultúra vaktérképein.

A hazai felhozatal pedig könnyen áttekinthető (nagyon drukkolok továbbra is a **Schyzzo.com**-nak és az **Impact Pulse**-nak), pár banda próbálkozik a túléléssel, de ahogy elnézem, elég változóan sikerül. Nyilván sokkal nehezebb bármilyen tartós eredményt felmutatni jelen körülmények között, pedig téma és forrás millió van és ehhez még a tévét se nagyon kell bekapcsolni. Megjegyzem még, iszonyú kár, hogy úgy általában a hazai előadók műfajtól függetlenül teljesen leszoktak a lemezbemutató turnézásról és csak itt-ott egy-két szóló koncertet adnak egy évben. Persze nem haknizást értek ezalatt. Gondolom ennek főként pénzügyi és klubhálózati hiányosságokból fakadó okai vannak, nem beszélve róla, hogy nehéz összetrombitálni Budapesten kívül akármelyik magyar városban egy rendes létszámú és rentábilis közönséget. Ha megnézed Németországot, ott közepes és kis zenekarok is több állomásos turnékat visznek végig, hirdetik az igét szinte városról városra. Persze nem lehet egy mérlegre pakolni minket, meg őket, bár valamennyire fáj azért, hogy mi ennyivel szegényebbek vagyunk és ezt nem csak anyagi értelemben gondolom így. Nehezen tetten érhető a kapcsolatrendszer alakulása. A bulikon főleg trendi külföldi zenék mennek, és ne értsd félre, nem akarom leszólni a **Combichrist** és az **Angelspit** zenekarokon pörgőket sem, hiszen mértékkel valószínűleg jók azok is, levezethető a felgyülemlett frusztráció és agresszió, de mégis emellett elég hiányos a hazai szupport, hiányzik az együttgondolkodás, a műhelymunka, a csapatszellem. Egyfajta űrt érzek, sok motivációs lehetőség vész így kárba, amit viszont vissza lehetne forgatni kreatív folyamatokba, ezáltal egy fokkal igényesebb lehetne ez az ipar is.

Általánosságban pedig ami még nagyon elkelne, az a tudományosság továbbvitele az elektronikus és ipari zenében. A magazin e száma nem titkoltan ennek a vonulatnak állít emléket és idéz fel két olyan emblematikus előadót, mint a **ClockDVA** és a **Lassigue Bendthaus**, akik nélkül nem lenne tudományos igényességű elektronikus zene. Felidézzük a magazin hasábjain azt a korszakot, amikor sterilszobákban és laboratóriumokban valódi potmétereket és szalagokat tekergettek fehérköpenyes tudományos zenész-szakemberek. Audio-pszichotikus kísérleteik során halálos nyugalmat és beszabályozott bioritmikus válaszreakciót érzékelhettünk. Agyunkban jéghideg hanggél áradt szét, elfoglalva a teljes idegrendszerünket. Mosolytalan arcukkal és rezzenéstelen szemeikkel folytatták tovább az ipari tudományt, készítettek rendkívül fegyelmező kiegyensúlyozott lemezeket, aztán egyszer csak hirtelen abbahagyták, néhány krétával írt, de brilliáns számot és sokismeretlenes egyenletet pedig fent hagytak a táblán. Aztán nyomtalanul felszívódtak mint a Dharma Központ. Mi legyen ezekkel a számokkal és egyenletekkel? Hogyan lehet újra tudományos igényességű precíz zenéket készíteni és albumokat írni ebben a roppant zene- és információéhes korban?

A képlet valójában nem egyszerű, a megfejtés még várat magára.
Pedig mi magunk is ipari matematikusok vagyunk valamilyen szinten, nemde?

Benne vagy a rendszeremben

Lassigue Bendthaus és a Matter / Cloned rekordok

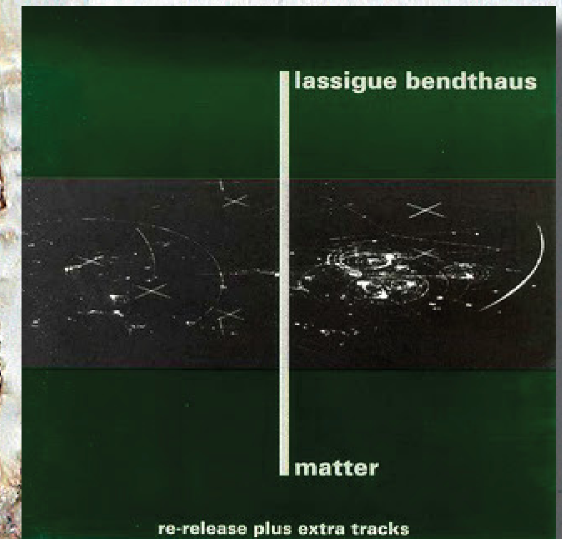
Éles szikével hasítja fel mindkét dobhártyád, azon keresztül tolja be fejedbe a drótokat, és így kapcsolódik rá a gépeivel az agyadra. Félre se tudod fordítani a fejed, máris a rendszere része vagy és ezt ő is tudja. Így akarta. A Lassigue Bendthaus a legjobb dehumanizáló eszköz, beoltva olyan kínos szintiprogramokkal, amikre csak egy kíméletlen germán képes.

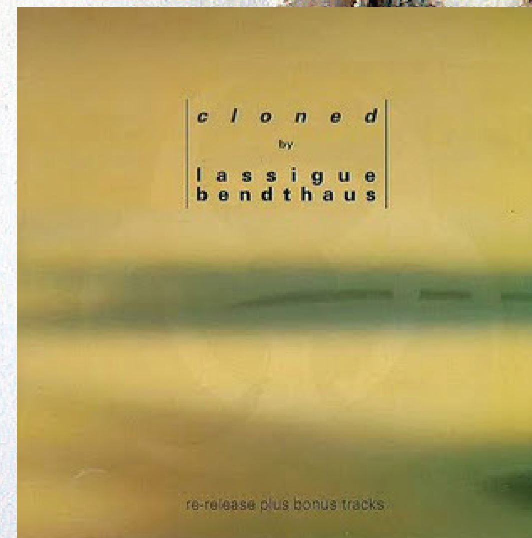
Ez a germán pedig meglepő módon egy rendkívül humoros és első pillantásra kissé ripacs bajszocskás-pajeszos figurának tűnik. Ő Uwe Schmidt, aki habár az egyik legsikeresebb német elektronikus zenész, mégis nagyon nehéz lenne alaposan bemutatni őt. Részletgazdag projektjei között vándorol egyre csak előre. Olyan címek köthetők hozzá, mint pl. Senor Coconut, The Bitniks, Datacide, Flanger, Lisa Carbon vagy Atom Heart (mára már csak Atom csak a Trademark-szimbólummal megpöckölve) és a popfilozófiájával bármikor képes ügyesen összezavarni a hallgatóit. A beszűkülő Németországból először Franciaországba, majd Chilébe tette át székhelyét. Teljesen eltávolodott a kezdeti Lassigue Bendthaus néven vezetett ipari vonulattól. Különféle szerteágazó zenei irányzatokat produkált az évek során, megtért pop-mágussá vált, akinél nem lehet tudni soha, hogy valóban komolyan gondolja-e, amit csinál. Ha a jelenlegi rajongóinak lejátszanánk mindazokat az elektro-ipari remekműveket, amikkel LB-ként kezdte, valószínűleg arcukra

fagyna a mosoly. Rendkívül ügyes kísérletező, A Kraftwerkből latinos szaftot facsart, a Depeche Mode Master And Servant-jéből polkát faragna, a többit meg punk-számokká alakítaná át. Ahogy a De:Bug, a német-angol nyelvű, az élet elektronikus aspektusaival és kultúráival foglalkozó magazin írta róla 2000-ben: *„úgy ragadja meg mindig a mikrofont, hogy a gonosz arckifejezéssel, szétvetett lábakkal mechanikusan körbetáncoló EBM-közösséget konfrontálja a lehetséges zenei kiutakkal abból a válságból, amit ez a színtér még a mai napig nem oldott meg.”*

A MATTER REKORD

A francia-német mesterséges nyelvkompozitként csengő Lassigue Bendthaus névhez prehisztorikusan elsőként egy elég sistergős kazettányi anyag köthető 1988-ból (The Engineers' Love). Zajos demó-érzete van, de már süt belőle a tehetség. Első albuma, ami kétségtelenül a legerősebb debütálás EBM-vonalon a Matter 1991-ből igen hatásosan kombinált esztétikai hangstruktúrákból álló mű, ami rendre ott van a zenei szakírók kedvenc és méltatott lemezei között. Első hallásra is odatapasztja az ember füleit, és felfedezni véljük az igényességét, a dinamikus struktúrákra aggatott ambíciózus hangtájképeit. A Matter hamar elfogyott és komoly sikereket ért meg. Rövid úton klasszikussá vált, ezért

1995-ben újra ki is adták. Rákerült még pár bonusz track. Akkor írta a Live RecordingOption című lap a lemez kapcsán, hogy *„...a megszokott, légkalapács elektronikus dobok és unott, bizonytalan vészjósló vokálok, feldíszítve néhány egyszerű zümmögéssel és szekvencer mintákkal”.*

A Matter ízig-vérig a 21. század zenéje. Véletlenül benne maradt azonban a időgépben. Habár szigorúan a kraftwerkiánus útvonalon halad, technikailag mégis meghazudtolja korát. Mikor elkezdődik az **Automotive**, a sejtelmes elektronikai rövid és szabályosan cakkozott hangfésűjével, érzed máris, hogy itt most valami nagyon fontos dolog kezdődik, pont olyan, mint amikor valami nagyot változik az életedben. Finommechanikai összeszerelő üzemben a futószalagok szabályosan gördülnek el valahová az ismeretlen semmibe, ahová a szem már nem lát el. A **Circulat (hertz)** súlyos dobütései között csak akkor venni észre az apró kis elektrosztatikus zörejeket, ha az ember nagyon fülel. Az LB énekhang itt is, - akár a Depeche Mode középszakaszára jellemzően - progresszív, ugyanakkor fegyelmezett és a new wave szinte kötelező hidegségét sugározza. A **Transitory** egyszerű ambientjével és gépi kopácsolásával kiegyensúlyozott és meditatív track körülbelül a szám feléig, onnan ugyanis belegyorsul és feszültséget kapcsol rá elektromos dobjaival. Sűrűbb és mélyebb tempóra vált, munkás gépek pofozzák a ritmust, a végére pedig egy ütéssel visszavált a kezdeti atmoszféra-játékára. Mintha véletlen belemásolás, egymásra vett különböző számok lennének, azonban ez csöppet sem hiba, hanem tudatos szerkesztés. A **Laternslide** egy női énekhanggal átitatott szívmelengető felvétel leírhatatlanul szép dallammenettel. A **Mortal-immortal** egy tempósabb és lebegősebb munkamenet, aztán ismét lassított éjszakai műszak következik a **Rotation Mecanique** szakrális gépi morajlásával. A **Velocity Life** szinte meglepően kraftwerki alapokon nyugszik, ugyanazok a szintetizátor hangok köszönnek vissza, mint amiket a Computerworld-ben megszokhattunk, csak itt súlyosabb dobok szolgálnak alátámasztásként és egy csipetnyi ClockDVA is felfedezhető benne. Az egyik személyes kedvencem, mert egyszerre feszes, pattogós és sejtelmes is, vibráló elektronikus programdal, ami egy másik változatban is felkerült a lemez újrakiadására (hz) megjelöléssel. Alapvetően nem sok eltérést lehet felfedezni, ami viszont elsőre kitűnik, az a basszus mélységének kiemelése, a változat kevesebbet tartalmaz ebből, ezért inkább a felszínen úszik, más strukturális eltérést nem érezni. A **Static** egy vocoderrel szétszabdalt lebegő szőnyeg, az azt követő **Inured (Pink Elln Mix)** pedig monoton gépi kalapálásokba oltott sötét kántálásokkal tart ki. A **Relate** a legnagyszerűbb mood-zene, amit valaha elektronikus lemezen hallottam, finoman átszőtt visszhangzó vokállal, az egyetemes ellazulás darabja. A **Statique (flows)** szintén egy változat, ezt követ még egy **Automative (2nd edit)** és egy **Static (razormaid mix)**, ezek kicsit más összetételűek, szellősebbek, mint az

eredeti felvételek. A Matter habár számos helyen erősebb gépipari hatásokkal van teletűzdelve, mégis inkább egy tudományos kísérleti lemez. A folytatásaként egy évre rá kiadott **Cloned** a fizika és az elektrofizika helyett már sokkal inkább a biokémia és a genetikai cybergothic irányába tolja el tematikáját.

Amiben LB rendkívül ügyes gépkezelőnek bizonyul, az a darabolás művészete.

A CLONED REKORD

Az Option magazin tréfásan jegyzi meg, hogy *„…Bendthausnak aztán van ízlése a gothic horrorhoz. A felszabadító tényező a CLONED-on az a relatív szabadság a táncparkett zsarnokságától, megengedve a kísérletezgetés egészséges fokát…”.* A speciális szerkesztésű Cloned körül – mint a műholdak – keringenek még furcsa lemezek: a **Biohazard** és a **Biofeedback** mint előzetes kimásolás, kedvcsináló, valamint a **Cloned:Binary**, fricska a copyright harcos egóinak és alapanyag a barkácsmestereknek. Nehezen lehet eltéveszteni a párhuzamot a Contempo kiadó és az 1992-es év, valamint a relációt a Lassigue Bendthaus és a ClockDVA között. Ugyanis Adi Newton éppen ugyanennél a kiadónál és ugyanebben az évben hozta ki a Bitstream EP-jét, ami szintén hasonló szerkesztési és remixelési elveken alapszik, a főalbum egyik számát mutatja be más-más elektronikus szűrőn keresztül, szigorúan sorszámozva. A Biohazard előzetes nem nagyon hagy kétséget a hallgatóban: a biológiai információ fogja uralni a Földet. Ami a ClockDVA késői munkásságában az űrtechnológia és a matematikatudomány keveréke, a Mentallo-testvéreknél a hit és az erkölcs, a Kraftwerknél a robotikus fetisizmus, az a Lassigue Bendthaus zenei vegykonyhájában a DNA-információ biztonsági mentése az ideális duplikáció érdekében. A Cloned és a Biohazard változatok fegyelmezett, intelligensen hűvös, coldwave, helyenként elfojtott klausztrofób éneksávja időnként a sheffieldi mozgalmakat is felidézi, szépen visszaköszönnek a Cabaret Voltaire emlékei. A minőségi LB-ipari elektronika mégis kordában tartja a más előadóktól való mintavételezést, úgy képes teljesen újat alkotni, szétcincálva minden meglévőt, hogy abból lehetetlenség rájönni, hogy esetleg más forrásából származik. Az újraklónozás annyira sikeres, hogy a Cloned különféle változatai is teljesen újnak, frissnek és ropogósnak hatnak. Nem ázik el az electroplazmában, fémes és robotikusan merev ízek maradnak a hallgatás után a fülben. Amiben LB mégis rendkívül ügyes gépkezelőnek bizonyul, az a darabolás művészete. Minden effektet úgy és ott vág meg, hogy abból egy teljesen új és még izgalmasabb hangmozaik jön létre. Eszköztárának egyik nagyra tartott mesterfogása a delay-visszhang, amibe aztán a hanghullámok rövidülő szakaszába szabályosan belevagdos, ezzel ropogós-ritmikussá

téve azt. A Cloned:Binary egy electro-industrial sampling-CD azoknak, akik barkácsolni akarnak, Bendthaus a forrást is adja ehhez. A lemezen 19 szakaszra bontott hangeffekt-kollekció található, ami a Cloned készítése során felhasznált összes mintát tartalmazza. Azért ilyesmit ritkán szoktak előadók megtenni. (Legutóbb a Portion Control adott ki nyersanyagot az amatőr-iparista zenészek részére és még készül is ehhez hasonlóra, ez lesz a hamarosan megjelenő és letölthető Operator Pack.) Önmagában ez a lemez teljesen hallgathatatlan és kínos, tehát nem hétköznapi lejátszásra szánt anyag. Nehezen érthető, hogy volt képes ezekből a zajokból ilyen precíz zeneművet összevágni, igencsak tehetségre vall. Mintha Vasarely elénk rakta volna a festékeit, hogy tessék gyerekek, ezekből készült, próbáljátok meg ti is utánam csinálni az op-artot. Ráadásul mindez nem is a home-PC-s korban jött létre, hanem szalagokkal. Utánozhatatlan. A Matter / Cloned rekordok az információt, a természettudományt emelik az élet középpontjába egyfajta fétisként. Kész programokat hordoznak, miközben Bendthaus rájön arra, hogy az énekhang is fontos tároló és közvetítő eszköz. Részletesebben ki is emeli a vibráló-bugyogó elektronikafüggöny mögül, így plasztikusabban, mélyebben kikeverve kapjuk készen egy megváltozott modalitás rögzítését. Az első két nagylemeze és a kapcsolódó EP-k és maxik tehát leteszik a Lassigue Bendthaus ipari branding jellemző jegyeit. Az ezt követő anyagok (Render, Pop Artificiell) inkább már a lassú kitáncolások a mélyebb hangzásokból és megfontolt alapkőletétel Uwe Schmidt új, könnyedebb, lazább elektronikus projektjeihez.

Remélhetőleg sikerült kedvet csinálni azok számára, akik eddig még nem találkoztak a Bendthaus névvel fémjelzett zenei alapokkal. Aki a Kraftwerket és a ClockDVA-t kedveli, a Lassigue Bendthausban sem fog nagyot csalódni. Inkább függő lesz.

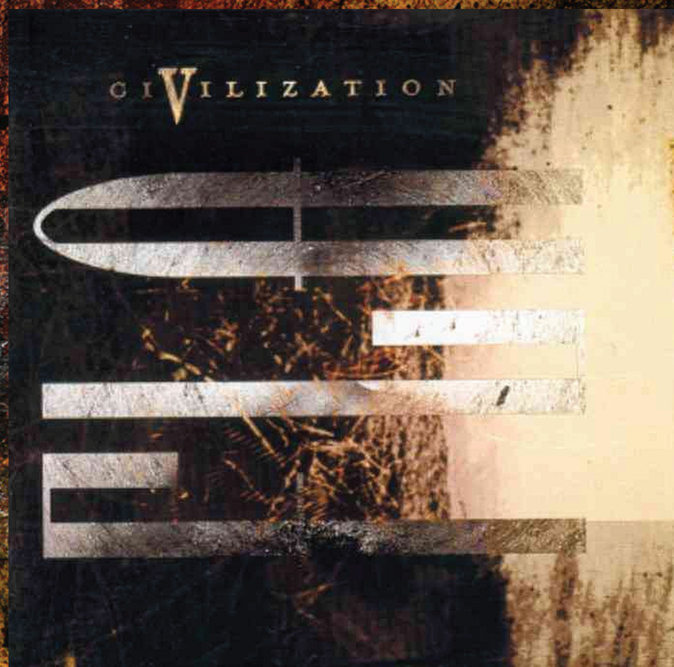
Bontási engedély

Ebben a rovatban arra a rettentően rizikós és hálátlan feladatra vállalkozom, amit más szubkulturális közösségi portálok már kockázatkerülő módon kifejezetten nem tesznek: lemezekről fogok írni. Valahogy mintha nyomtalanul eltűnt volna a zenei szakírás. Túltermelési válság lenne jó kis ipari zenékből? Vagy épp ellenkezőleg?

A Bontási engedélyben tehát tartalmas lemezeket szedek ízekre. Olyan anyagokat, amelyek egykoron a szellemiségünket formálták, meghatározták zenei ízlésünket, az egész világképünket pedig péppé gyúrták. Régebbi zenéket újra elővenni, leporolni, korszakalkotó és innovatív lemezeket ismét meghallgatni izgalmas dolog. Ezekről megemlékezni és azokat elemezgetni, boncolgatni, egy kissé eltérő szájízzel szubjektíven interpretálni adott esetben egészen a mélységekig leásva még inkább tisztességes kihívás, mint mondjuk semmitmondó tökhomály youtube-videókat belinkelgetni egy blogmotorba. A profi lemezrecenziók akkor jók, ha dekódolják, ízlelgetik az összefüggéseket és a jelentésmezőket. A cél kedvet ébreszteni a befogadókban (gondolok itt az újabb generációk esetleges nyitottságára és az öreg motorosok nosztalgiaigényére), hogy ezeket a zenéket elővegyék, kölcsönkérjék, beszerezzék, nyugodtan leüljenek és legalább egyszer figyelmesen végighallgassák. Esetleg megszeressék. Hátha előkerül egy újabb szempont, gondolat, ami aztán lemezek körüli beszélgetési alap lehet. Ami kapcsolatot teremt és egy ital mellett témát biztosít a további beszélgetéseinkhez. Végülis a zene az elsődleges, ami összeköt bennünket. Vagy éppen elválaszt.

Lesznek lemezek, amiket egyéni ízlés szerint választok majd ki és persze lehet ajánlani is példányokat a bontási engedély kiadására. Bízom benne, hogy egy-egy ilyen bontási művelet beindíthat folyamatokat, talán véleményformáló hatása is lesz és ezáltal a nagy művek nem tűnnek el túl hirtelen és bármi kommentár nélkül.

Első alkalommal a Front Line Assembly 2004-es Civilization című lemeze került a bontóba. Sajnos méltatlanul kevés figyelmet szenteltek a hírforrások és a rajongók ennek az izgalmas korongnak, pedig páratlan értékeket és apró kincseket tartalmaz, ezekről a következő oldalakon megpróbálom fellebbenteni a fátylat.

Front Line Assembly: Civilization (2004)

Hanyatló, önmagát kiirtó emberiség, további hozzáadott adalékanyag pedig a szokásos reményvesztettség és az elfojtott düh. Ha nagyon felületesek akarunk lenni, vagy csak szimplán klisékben gondolkodunk a Front Line Assembly-ről, akkor a zenei munkásságuk képlete nagyjából így írható le. Nem szakít ezzel a néhol hősiesen agresszív és vadul perlekedő, néhol enerváltan melankóliázó Civilization sem, ami hosszas várakozás után 2004-ben látott napvilágot és szinte azonnal pozícionálta magát az indie slágerlistákra a Maniacal húzószámmal.

“Azért élünk, hogy meghaljunk”
Psychosomatic

Nyerni mindenáron a politikai háború és a vegyészet játszóterein, ez az Implode urbanizációjától már eltávolodott és az Epitaph roncstelepeit tovább bővítő zenei hangulatkonstrukció karakteres váza. Időtől ugyan elvonatkoztatott, de valamennyire mégis a 80-as évek hidegháborújának folyamataira felépített, vegyi utalásokkal, társadalmi gondokkal, politikai zűrzavarral, érzelmi hullámzással és bizonytalansággal telített keretrendszer, amit hol lüktető gépek, hol lágy női kórusok, hol pedig mindent felpuhító angyali vokálok gazdagítanak. A politika, a háború, az atomfizika és a kémia, amik mindenkor kíméletlenül beleavatkoznak az ember életébe, elmagányosodásra, paranoiára ítélnek. A romok között a túlélők és a maradék média visszhangzó, elhaló visszafojtott suttogásai hallatszanak. Agresszív, félelemkeltő, helyenként pedig a lelket langyos kezekkel és hangokkal simogató háborús haláltánc.

Amióta a FLA létezik, a kezdeti útkeresés vegyes trackjeit egybemaszatoló (Initial Command, Total Terror és Corroded Disorder albumok) után tudatosan és sorozatban jelentetett meg mind ipari stílusában, mind tematikájában gondosan szerkesztett koncepciólemezeket. A Civilization volt viszont a zenekar azon áttörése, amiben sikerült úgy ötvözni a különféle kalandosabb és felejthetőbb mellékprojekteket egyetlen korongon, hogy mind a harsányabb FLA tradícióra vágyók, mind a Delerium néha nőiesen szirupos és szentimentális dallamait kedvelők találhattak maguknak érdekességet. Maga a törekvés a két zenei irányvonal lazúrozására egyszerre kockázatos, egyszerre bizsergetően kellemes végeredményben valósult meg.

Ha valamiben a Front Line Assembly igazán mestere a szakmának, akkor az a kezdeti felütés. Nem emlékszem, hogy lett volna olyan lemezük, ami vérszegényen vagy lagymatag módon indult volna be. Gondoljunk csak a legutóbbi Artificial Soldier lemezre vagy akár a Hard Wired és a Millennium lemezek nyitószámaira. A Psychosomatic ebből a szempontból szintén tökéletes indítás! Olyan mint egy gondosan felépített karosszéria: ebbe kerülnek aztán bele a további alkatrészek és egyben megmutatja a formát és az egész konstrukciót is. A nyitásnak máris súlyos üzenete van: itt most egy drámai eseménysorozatnak lesztek ti tanúi és a mély basszusok közé oltott agresszív strófák mellé finoman beszőtt női vokál teszi majd teljessé azt a már szinte művészeti alkotást, amitől a Civilization működik. Szövegében egy személyes konfliktuson keresztül válik ki a gondterhelt és kémiai területeken vívott harc. Klasszikus zenei átkötéssel, vészjósló fájdalmas női kórussal gördülünk át a másik húzószámra, a Maniacal-ra, ami a legkiegyensúlyozottabb, legegyenletesebb felvétel, szabályos lüktetésfolyam. Az első két felvétel, mintha szorosan egybe tartozna, első hallgatáskor itt én már kezdtem aggódni, hogy a lemez egésze innen már csak lassú lejtmenetben haladhat tovább és minden súlyosabb bombát egyből le is dobtak az elején, nem marad egyéb energiatartalék a lemez további részére. A Maniacal számomra egy megállíthatatlan hengerművet idéz fel, lüktet, forgat és folyamatos ütésekkel

kezeli a tudatot. Agressszív és dühös, kiborult és bepörgött, aztán egyszerre csak lebegős, lassabb vegyületté válik, ahogy egyébként besavasodik a vér a megöregedett vénákban. Ezt nem is lehetne sokáig bírni egyébként, talán ezért is a deleriumszerű folytatás a Transmitterrel (Come together), ami inkább egy lassú, édeskés popszám, ha úgy vesszük, de ebben a sorban megvan a maga funkciója, mert képes lecsillapítani a feszültséget. A néha elektromos cimbalmos hangocskákkal, az angyali női vokállal különleges atmoszférát teremt. A végén hosszan és visszhangosan kitartva, egyre halkulva vezet át egy sokkal komorabb, még visszafogottabban pulzáló sejtelmesen suttogó számhoz, a Vanished-hez. Számomra ez a lemez abszolút mélypontja, mert annyira balladisztikusra és a Delerium orientalista gyökereit erőszakosan felidézőre sikerült, hogy már szinte a könnyeink is potyoghatnának, akár egy háborús menekültnek, akit aztán egy végtelenül békés, folyton rózsaszín ébbolttal tündöklő ország fogad be. Megmenti a helyzetet, hogy számos rétegben felépített és samplerekkel, rendesen megpüfölt vasdarabokkal színesített instrumentális számmal hoz lendületbe (és tart ébren) a Strategic, ami ugyan nem túl hosszú, de átvezetésnek a lemez címadó számához tökéletesen megfelel, egyetlen hangfoszlánya baljósan közli, hogy ez a világ legnyomorúságosabb helye, ahol élni kell. A Civilization tengerparti látomásba oltott jövőkép. Roncsokat sodornak ki a hullámok, húrok pendülnek és a szférák békés zenéjén túl nyugszik le a Nap, minden nukleáris narancsfényben úszik, rádióhullámokon át különféle hangfoszlányokat fogunk be birodalomról, civilizációról, békéről és az emberiség egykori uralkodásának mementóiról, legendáiról. A szám alcíme a szövegkönyvben egyébként Colliding Island, Összeütköző Szigetek. Egy elsüllyedt Atlantisz elfeledett képei idéződnek fel akaratlanul, egy emberi civilizáció, ami a fejlődés érdekében elpusztította előbb a fajokat, aztán végül önmagát is. Néhol elektronikus zajívek teszik a torzított és karcos Bill énekhangot még érthetetlenebbé, csak a sokáig ismételgetett „Freedom” (Szabadság) szó foszlik szerte a távoli végtelenbe.

Hol van mindez a Millennium nyers, erőszakos és szinte terrorista hangzásvilágától?

„Let’s kill the world
Get a gun and make some fun
I feel fantastic”

A Fragmented ezt követően lágy szintilebegéssel indul és itt mindig elbizonytalanodom, mert ha nem volnának ráhelyezve különféle visszhangosított rádiós hangfoszlányok, azt hinném, ismét egy Delerium track került rá a lemezre. Amikor elkezdődik az ének feszesen és vészjóslóan mormolva, meg is nyugszom. Ehhez képest a refrén persze túl egyszerűnek tűnik, de legalább fülbemászó, halovány, klasszikusnak tűnő és elodázott. Angyalhangokból, éles magasságokból és döbbenetesen mély vibrálásokból építkezik. Hol van mindez a Millennium nyers és szinte terrorista hangzásvilágától? Hol van mindaz az elektrovegyészeti düh, ami a Hard Wired élveboncolását végigkíséri? Ez inkább már csak egy elkeseredett, szánakozó és enervált helyzetjelentés, egyfajta beletörődés mindabba ami eddig volt vagy ezután lesz, a sebek pedig nem gyógyulnak. Aztán a kételkedés tovább nő, ahogy a Parasite-ra áttérünk, ez a szám valahogy örökre egy megfejthetetlen kérdés marad számomra, mi is akar lenni tulajdonképpen, hisz az egész eléggé vontatott és felejthető, mint egy vasútállomás vonatok és épületek nélkül. Miért nem ölöd meg magad? – teszi fel a kérdést, hol bíztat, hol elbizonytalanít, hol lelket önt, hol a lélekbe gázol és teszi mindezt elég kevés énekkel, szinte elbeszélő stílusban. A befejezés itt is egy nyújtott visszhangban kifédelt sample, ami átvezet a következő instrumentális számhoz. A Dissident forrasztja össze a Gun (Tactical Neural Implant) és a Mortal (Hard Wired) legkomorabb vízióit a korábbi időkből. Kioltott remények, amik egyszerre emelnek mennybe és taszítanak le onnan.

Az instrumentális összekötőket mindig is nagyra értékeltem a FLA munkáiban, mert igazán képesek hangulatot teremteni dalszövegek és énekhang, refrének nélkül. A pár szóból álló mű legalább akkora hangulati csúcspontja a lemeznek, mint a címadó Civilization. Az édes felejtés és emlékezet játéka, eltérő szövegdarabkákkal és hibákkal. A hit és a bizalom valamint a remény teljes elvesztését ábrázolja zeneileg egy háborút megelőző időben. Szinte katartikus hatása van, ahogy összefutnak a szálak és az egész hangmintarendszer egy

felettébb jajongó, végtelenül fájdalmas keleti könyörgésben, siralmas imában egyesül és váltakozik a fuldoklóan magasra torzított nyöszörgéssel. Fájdalmas halál, gyász, beletörődés, minden, ami rokonítható a korai FLA korszakban készült State of Mind anyaggal. Aztán a sorozatos lassabbnál-lassabbnak tűnő számok után a lemez végére felkerült még egy zárószám, ami szerintem inkább csak vicc,

„ahogyan létezett és amilyen most, valahogy búcsút mondott”

de attól még jól működik. A Schicksal-t ugyanis egyszerűen nem lehet komolyan venni, viszont szerencsére lüktet annyira, hogy még szinte akár táncolható is lehet. Hogy tulajdonképpen miért vicces? Mert sehogyan sem passzol a lemezre a zongorajátékával, a tört és érthetetlen németségével. Az egyetlen kapocs az egész lemezhez a gyönyörű CNN kommentátori női hang, aki ismételgeti “the way he was and the way he is somehow said goodbye…”. Ez teszi teljesen filmszerűvé, drámaivá a lemez lezárását, ugyanakkor felpuhítja valamennyire a németül mormolt szöveget. Mint tudjuk, Bill Leeb eredetileg osztrák származású, de Kanadában élő zenész, én pedig még sohasem hallottam ezen a fanyar német nyelven énekelni, és bár ha a netről elő nem kotrom a lejegyzett dalszöveget, nyilván sohasem tudnám meg, mit mindent is takar a Schicksal. Egyáltalán semmi köze nincs egy posztapokaliptikus felébredéshez, az emberi fajba vetett hit darabokra hullásához és a maradék túlélőhöz. Ez ugyanis szerintem egy csajozós szám, csajozós szöveggel. Inkább egy B-oldalas számnak hinném.

előhívási hibákkal tarkított textúrák

Hadd méltassam a Civilization artwork-jét, grafikai megoldásait egy kicsit, mert művészeti szempontból ez tovább emel a lemez fényén. Színvilágában nagyjából szűk palettán mozog, szerencsére a sötétebb tartományban. A borító egy hatalmas FLA betűcsoport egy körkörösen szálcsiszolt lemezből kimetszve

árnyékok nélkül, zajképekkel és mocskos szikrákkal, piszkosbombával a háttérben, mindez elhomályosult fekete alapon. A FLA itt ismét egy új logotype-pal dolgozik, ünnepélyes birodalmi betűtípusokkal. A lemez címében a V betű fényesre, vastagra és nagyobbra szedett. Sorban idézi a V mint Vérbosszút, a Victory-t és a Világ Végét. A szövegkönyv vonalas füzetlapokra kézírással felvázolt dalszövegváltozatokat tartalmaz, néhol kusza és olvashatatlan, tele lehúzásokkal, satírozásokkal, kiegészítésekkel, ezek teszik autentikussá és időnként egyszerre használhatatlanná is. Ray Bradbury is megmondta a 451 Fahrenheit regényének mottójában, hogy „ha vonalas papírt tesznek eléd, keresztbe írj.” Ami a szövegek alá pakolt háttérképeket illeti, azok gondos válogatómunkát és retusálási szakértelmet feltételeznek, és mindez (nem mellesleg Bill akkori kedvesének) Carylann Loeppky grafikusnak a munkája. Feltételezhetően egyfajta búcsúajándéka lehetett a zenekar részére, ugyanis ezidőtájt szakítottak és bár ezt egyetlen forrás sem erősíti meg, ezért legfeljebb pletykaként tekinthető. Viszont ha valóban így esett meg, akkor ez a keserű élmény nagyban inspirálhatta a lemez készítését. A belső füzet képei viszont tényleg gyönyörűek: égbe törő atombombafelhőket, savmarta felületeket, durva és mély karistolásokat, sérüléseket vegyítenek egybe. Igazi energiafelvételek ezek, vizuálisan néhol fotónegatív darabokkal és előhívási hibákkal tarkított textúrát képeznek. Megérte volna viszont valami erősebb matt papírra nyomni a belső füzetet, sajnos minden ujjlenyomat komolyan meglátszik rajta egy-egy lapozás után. A lemez felületnyomata kiadástól függően néz ki, nekem sajnos vagy szerencsére a Metropolisos jutott, azaz az összekutyult tracklistás változat. (Többször is összekeverték a számcímeket és ráadásul ki is hagytak egy számot, ezért alaposan meg kell nézni a neten, mi a hiteles sorrend és a számcím.). Nem tudom, hány példányban került ki hibásan, de remélem az enyém egyszer sokat ér majd. A korong felületére szintén a körkörösen szálcsiszolt fémlemezt nyomták hatalmas FLA logóval pasztell színekben, az úgy nagyjából rendben is van.

A B-oldalas számokról (Anti, Stürm, Disseminate, Uncivilized) csak néhány szót ejtenék, hiszen két kislemez kapcsolódott a főalbumhoz. A Maniacal a Civilization előzeteseként jelent meg, majd a Vanished került kiadásra. Ezeknek is ott lett volna a helyük, hisz semmivel sem gyengébbek, sőt, sokkal szorosan kapcsolódnak a főlemezhez, mint mondjuk a Parasite vagy a Schicksal.

A final message send out into space
A lost civilization
Forgotten Human Race

Ezekkel a számokkal elhagyjuk a szétroncsolt Föld bolygót és kilépünk véglegesen az Űrbe. Távolról szemléljük a kihalt planétát elküldve egy utolsó üzenetet még haza, ami - bármennyire is fáj – már nem létezik.

Bár a rajongók véleménye jelentősen megoszlott a lemez kapcsán és méltatlanul kevés figyelem irányult rá, mégis a Front Line Assembly legkomolyabb és legdiverzánsabb anyagáról beszélhetünk. A Civilization talán egyik fő hibája, hogy mereven próbálja szintetizálni Bill Leeb két személyiségét, a FLA és a Delerium projektek legjavát és ez bár túlságosan heterogénné teszi a lemezt, mégis okoz egyfajta kiegyensúlyozatlanságot a beszivárgó női vokálokkal és páncéltőkés zongorafutamokkal. A Civilization dupla lemezen egy bőséges DVD videóval kiadva lett volna igazán teljes, archív hidegháborús filmfelvételekkel, mindez 5.1-ben, de sajnos tudjuk, hogy az Assemblynek és kiadójának csöppet sem erőssége a DVD, eddig egyetlen hivatalosan kiadott anyag sem jelent meg ebben a formátumban a zenekartól. Pedig igazán megérné, hisz egy olyan mesterséges ívet képezne egységben, amiben nemcsak Truman elnök, az Androméda-törzs, de maga Philip K. Dick teljes paranoid univerzuma is beleférne.

A Civilization azonban így is a FLA egyik legőszintébb és legválságosabb lemeze. Ha alaposan figyelünk rá, rájövünk, hogy bizony nagyon erős anyag. Mint egy ipari freskó ami a világvégét ábrázolja egy félig rommá vált templomban: részletes képet rajzol a civilizációnk haláláról a „nincs már hová menekülni” körmotívummal. Nekünk magyaroknak sokat jelenthet itt káeurópában és a szellemileg bezárt Kárpát medencében.

Idő: 56:55 | 10 darab szám

Tracklist:

01.	Psychosomatic	- 5:35
02.	Maniacal	- 5:14
03.	Transmitter	- 5:38
04.	Vanished	- 6:25
05.	Strategic	- 1:52
06.	Civilization	- 6:43
07.	Fragmented	- 6:22
08.	Parasite	- 6:13
09.	Dissident	- 5:29
10.	Schicksal	- 7:19

A CLOCKDVA
jelenség

Mérnöki pontossággal megtervezett és audiószalagokon kivitelezett elektronikai hangépítészet, az agyban mintákat, fraktál-lenyomatokat produkáló dallamok, helyenként velőig hatoló hangminták, szadisztikusan túlméretezett félelem-hangulat. Mindezekkel a komplex jelzőkkel még nem vagyunk képesek pontosan leírni azt a grandiózus művet, amit a ClockDVA egykor létrehozott. Soha senki nem volt képes mindezt utánuk csinálni. Többen próbálkoztak, a magasságukba csak kevesen jutottak, a legtöbbjük eredménye pedig csak halovány utánzat-ízű mesterkedés.

A ClockDVA olyan megkerülhetetlen monumentum a műfaj enciklopédiájában, amely előtt fejet nem hajtani egyenesen istenkáromlás. Mi rejtőzik mégis a ClockDVA-mítosz mögött? Erre a kérdésre keressük a választ azzal, hogy összeszedjük a zenekar történetének főbb állomásait, lemezeit, a konfliktusokat és mindazokat a kapcsolatokat, amik befolyásolták az 20. század egyik leginkább enigmatikusnak nevezhető zenekar mesterműveit. Nyilván sok feltáratlan terület marad még így is, amiket talán majd valamikor a kortársak, zenei régészek és kalandvágyó kutatók fognak tovább rendezni az utókor számára. Legyen ez az írás csupán egy szerény hívójel a ClockDVA misztikumának megfejtéséhez, valamint az újonnan érkezők tudományos elektronikus zenélésbe történő bevezetéséhez. Elég nehéz az idő linearitásán haladva bemutatni a folyamatot, mivel sok párhuzamos szál vezetett el bizonyos állomásokra, és mint látni fogjuk, Adi Newton személyisége, egójának vívódásai alkotják a legnagyobb rejtélyt az egész történetben. Bizony sok itt az elvarratlan szál, a homályos folt, amikre senki nem fog megbízható magyarázatokkal szolgálni. Minél több helyen kapirgáljuk meg a felszínt, annál több kétely marad bennünk és csak csendben remélhetjük, hogy egyszer majd feltárul előttünk a ClockDVA-mítosz összes eddig ismeretlen dimenziója.

A CLOCKDVA
jelenség

A kettes számú óramű

A kultikus név már önmagában egy szép nagy enigma, eredetéről homályos elméletek is születtek. Néhányan úgy vélekednek, hogy a csoport alapítója és vezetője Adi Newton, és zenésztársa Steven James Turner felelős a névadásért. Tetszett nekik az óra szimbóluma, ami magában foglalta az idő mechanizmusát és a szürrealizmust is egyben, finoman utal Dali folyékonnyá, amorffá váló óraműveire. Mások Antony Burgess regényéből készült és Stanley Kubrick által 1971-ben forgatott Clockwork Orange (Mechanikus Narancs) filmjére kenik az egészet, Kubrick egyébként filmjeivel rengeteget tett az elektronikus zenével kacérkodók inspirálásáért, holott ő maga nem is tudott róla. Az összetétel DVA részében az orosz "kettő" szó rejlik egyes vélekedések szerint, de hivatalos magyarázatot csak Adi Newton adhatna, valószínűleg 3 órás tudományos kiselőadás keretei között, melyben kifejti a név mélyebb numerológiai és kabalisztikus utalásait.

A kezdetektől az első halálig (punk-jazz-funk korszak)

A ClockDVA története 1977-ben indult, jó páran közülünk akkor még bébiételeket fogyasztottunk és hátulgombolós rugdalózóban múlattuk az időt a rácsos gyermekágyban és halvány fogalmunk sem volt róla, hogy Angliában, Sheffieldben ipari zenei irányzatok és performance-csoportok nőnek ki meddőhányókkal és irgalmatlanul rideg gyártelepekkel övezett környezetben. Szinte hemzseg a város akkoriban a különféle fanzine-szerkesztőktől, klubszervezőktől és rajongóktól, akik jóval szorosabb kapcsolatot éreztek a saját ideáik és a fennálló viszonyok között, a kifejezési tettvágy pedig szinte ott vibrált mindenkiben. Az egyik ilyen karizmatikus művész, a punk-korszakban felnőtt Adi Newton volt, aki már korábban is zenélgetett különféle zenekarokban társaival, mellette pedig Paul Browse-zal együtt futtatták a „Gunrubber" nevű fanzint. 1977 júniusában Adi Newton, Martyn Ware és Ian Craig Marsh létrehozták a „The Dead Daughters" (A Halott Lányok) formációt azzal a céllal, hogy a sheffieldi egyetem bárjában egy privát partin bemutassanak egyetlen élő performanszot. Következő inkarnációjuk a legendás és mitologikus „Studs" volt és így haladt ez előre egészen a háromtagú The Future csoportig. A zenésztársakat aztán elsodorta a gyors felemelkedés és popularitás túlfűtött reménye. Martyn

Ware például és a Heaven 17 zenekarokban domborított, Martin Fry az ABC, Genesis P. Orridge a Throbbing Gristle és a Psychic TV tagja lett. Adi ehelyett inkább a tartós barkácsmunkát és kísérletezgetést, egy sokkal inkább ezoterikus utat választott magának. Leginkább az izgatta, hogy miként lehet egyszerre egységes formában pszichológiailag és tudományosan, művészileg kifejezni a punk erejét, dühét, nihilizmusát, a korszak lelki rezdüléseit és bizonytalanságát. A The Future maradékaiból Newton kiválása után a Human League alakult meg, egy darabig fennállt, aztán eltűnt a süllyesztőben. Newton viszont felbuzdulásában összebarkácsolt pár anyagot “Fragment” és “Deep Floor” néven futó kazetták formájában. Ezek mára akkora ritások, hogy a diszkográfiák is alig-alig említik. A ClockDVA zenei előélete a poszt-punk, funk, industrial, new wave és a lazább, improvizált jazz elemeiből tevődött össze és főként a kísérletezésről, szaxofonokról, gitárokról, klarinétról és dobseprűkről, valamint Adi néhol mesterkélten ordítós, távolságtartó és hideg hangjáról szólt. Nem egy szokványos kezdet ez a stíluskeveredés, mindenesetre a saját gyökerek keresését és a gondolatkifejezési módokat gyakran ez határozta meg. Korai amatőr koncertfotók és videók alapján aligha ismernénk rá arra a zenekarra, ami később szinte teljesen desztillált elektronikus mesterműveket szállított. A “White Souls in Black Suits” (Fehér lelkek fekete cuccokban) címmel 1980-ban jelent meg a ClockDVA első hivatalosan kiadott anyaga a Throbbing Gristle kiadójánál, a stílust gondozó Industrial Records-nál. A 60 perces kazettára közel 5 órányi improvizációs anyagból szűrték ki a végeredményt és keverték kész termékké. Ebben a Cabaret Voltaire-rel akkoriban fennálló kapcsolat, sok baráti összefonódás és stúdiómunka is nagy szerepet játszott.

1981-ben a “Thirst” album a Fetish Records underground kiadónál lát napvilágot, egy darab szintetizátort sem használtak még a lemez készítésénél, az egész egy kusza funk és jazz futam, kísérletezős kedvű, nehezen emészthető anyag, a masszív jazz-hívők élvezték a darabos stílusát. A lemezborító sötét-szépia kontrasztos képe H.R. Giger egyik sátáni bébijére emlékeztet, a korszak egyik legnagyobb illusztrátorának, Neville Brody keze munkáját dicséri. A zenekaron belül elkezd kialakulni egy prognosztizált jövő, de ezzel azonban nem mindenki ért egyet olyan könnyen. Míg Adi inkább szórakoztatná magát a kísérletezgetéssel, addig a többiek már karrierről és sikerekről ábrándoznak. Rá egy évre tragédia tör be a ClockDVA kapuján. A zenekar egyik alapító tagja, Adi legjobb barátja Stephen (Judd) Turner titokban már korábban is fontolgatta a kiválást, erre azonban sajnos a halála hozta meg a döntést helyette. A WSIBS-album újrakiadott változatán a “Passions Still Aflame” kibővített felvételét Judd Turner emlékének szentelték. Egy későbbi szám, a “The Voice That Speaks From Within,” tartalmaz utalásokat Turner halálának körülményeivel kapcsolatban. A tragédia megviseli a csoportot, főként Newtont. Nem telik bele sok idő, a konfliktusok sem szűnnek meg, a csapat pedig felbomlani látszik.

1983-ban Newton azonban nem nyugszik bele és nekiáll, hogy újraformálja a ClockDVA-t. Hamarosan a rendkívül sötét hangulatú és feszes jazzkitörésekkel bíró „Advantage” (Kaland) lemezzel áll elő és a Polydor Records kiadónál jelenik meg. A jazz és funk stílus egyre finomodni, csillapodni látszik. Világkörüli turnéra indulnak, de szinte katasztrófába fulladt az egész, mivel már Adi is pár fellépés után el akarja hagyni a bandát. Nehezen viseli ugyanis, hogy az egész cirkusz a saját művészi szabadságának korlátozásával jár együtt. A tagok még megpróbálják egy énekesnővel pótolni Adi hiányát, hogy a maradék előadásokat megtarthassák, ez azonban nem sikerül, a turné vége előtt szanaszét hullik a szépreményű zenekar.

Robert Bakerrel aztán Adi Newton mégis tovább folytatja a munkát, akkor már The Anti Group néven, hogy a kísérleti zenéről alkotott vízióikat megvalósíthassák és audiovizuális formában filmekkel, vetítésekkel és performanszokkal biztosítsák önkifejezésük és gondolataik alapjait. Az első, „The Delivery” címen megjelenő lemez konkrétan a kezdeti ClockDVA kísérleti improvizációs stílusára építkezett, viszont erősebb elektronikai eszközök használatával társult. Egészen 1987-ig gyártottak ebben a formációban lemezeket (összesen hármat), mire sikerült a régi cimborákkal, Dean Dennis-szel és Paul Browse-zal kibékülni és ezáltal a ClockDVA-t újra aktiválni.

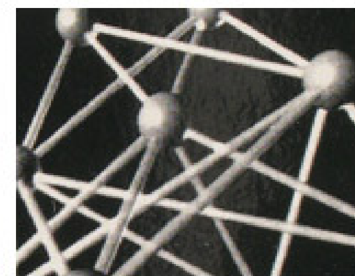
Reaktiválástól a második halálig
(a cybertudományos kutatózene korszaka)

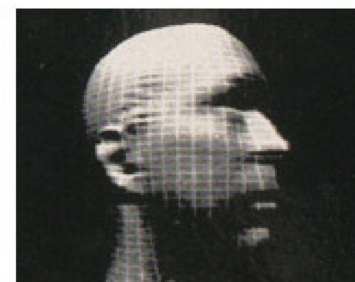
1988-ban a ClockDVA teljesen új alapokra helyezi a munkát és a hagyományos hangszerek helyett teljes mértékben az elektronikával és számítógépekkel kísérletezik tovább. Az új hangzás a kibernetika és az alkímia keveréke, törzsi hangokból és gépezetekből ötvöződik össze. „Már csak számítógépeket használok. Játszottam trombitán és klarinéton is, de túlságosan korlátozónak érzem ezeket. A számítógép inkább egy nyitott architektúra, sokkal érdekesebb eszköz.” — vallja Newton. A zenekar hirdeti a cyberpunk ember+gép filozófiáját, ezzel máris a „Kraftwerk sötétebbik fele” jelzőt vívják ki maguknak. Az Alternative Press úgy nyilatkozik, hogy „a ClockDVA épp ott kapja fel, ahol a Kraftwerk letette.”

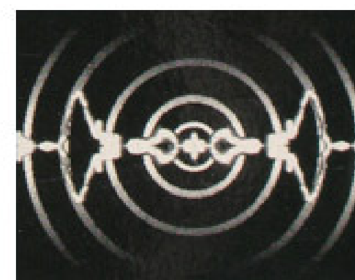
1990-ben hét év után az új lemezzel jelentkeznek „Buried Dreams” (Eltemetett álmok) címmel. Eredetileg a „Velvet Realm”-ként tartották nyilván. Ugyanebben az évben koncertlemezük jelenik meg „Transitional Voices” címmel. Innentől datálódik Paul Browse kiválása a ClockDVA-ból, hogy Robert E. Baker vegye át a helyét. Elég nagy felfordulást okozott a koncertlemez Newton és a német Interfisch Records kiadó között, ugyanis ő nem is tudott róla, nem adta beleegyezését sem a kiadásba. Newton sértődötten bontotta szerződését az Interfisch-sel, az egész konfliktus pedig azt eredményezte, hogy létrejött az Interfisch és az amerikai Wax Trax! Lemezkiadó között egy licenszegyezmény azzal a tervvel, hogy visszamenőleg újra kiadják a ClockDVA anyagait. Amit a Wax Trax végül kapott, az a beígért Buried Dreams lemez, néhány single, egy felbontott licensz-szerződés és egy katalógus-szám a végülis újra ki nem adott Advantage lemezre. Ezután a malőr után a zenekar az olasz Contempo-hoz szerződött, akik erősen érdekeltek voltak a ClockDVA promótálásában és terjesztésében. A legkiválóbb és legigényesebb ClockDVA lemezek végül náluk jelentek meg. 1990-ben Paul Browse újra erősítette a csapatot, következő évben a Contempo Fesztiválon az olaszországi Florence-ben együtt léptek fel.

> “Berlinbe költöztem, mert egy Sheffieldnél még inkább nyomorúságosabb helyet kerestem…”
>
> *Paul Browse*

Az új felállás ráadásul teljesen új szemlélettel született, így már csak kevés vonásban emlékeztetett a régi zenekar próbálkozásaira. Adi Newtonban feltámadt egy csillapíthatatlannak tűnő tudásvágy és szinte fanatikus rajongója lett a természettudományoknak, neki is állt bőszen matematikát és kibernetikát tanulni. Lelkesen, már szinte megszállottan az új digitális technológiák sokoldalú lehetőségeiben kereste a továbbfejlődés zegzugos útjait. Az új formáció tisztán hüvös elektronikus koncepciójába aztán sikeresen integrálta a magasan képzett és csúcsintellektuális tudását, így indult el a ClockDVA egy szinte már tudományosnak nevezhető úton, hátrahagyva a punk és a jazz lázongó és csapongó világát. Az új elektronikai eszközök, billentyűk, szekvencerek és samplerek használatával meglepő eredményeket értek el, előfutárai, a „The Hacker” és a „The Act” single-k a zenekar józan, logikus és néhol már tudományosságon túlra mutató lüktető darabjai lettek, felzárkóztatva őket az új trendekhez, a cyberpunkhoz és technomozgalmakhoz. Így jutunk el a megújult és stílusváltó ClockDVA legnagyszerűbb lemezéhez, a „Buried Dreams”-hez, ami a repetitív, atmoszférikus mélységekig hatoló és szinte kikockázott hangmintáival a kritika által is elismert még súlyosabb mérföldkövet helyezett el az elektronikus zene történelmében. Paul Browse weblapján olvashatjuk, hogy a ClockDVA halhatatlanságát ez a lemez hozta el, ekkor vált igazán kultikussá, főleg azután, amikor az „Amerikai rémálomként” (The Millwaukee Monster) elhíresült rituális sorozatgyilkos, Jeffrey Dahmer rendőrségi elfogásakor és letartóztatásakor épp a Buried Dreams szólt a lakásában.

Paul megy

Nem sokkal a megjelenés után, Paul Browse, aki jelentősen kivette a részét az album samplerezéséből és ezáltal a modern elektronika szinte egy életre megfertőzte, elutazik Berlinbe, hogy újabb kiadókkal közösen tervezze a zenekar jövőbeni megjelenéseit. Vissza pedig már nem jön, inkább elhagyja a zenekart, hogy álmai városában, Berlinben maradjon és Johnny Klimekkel összeállva Effective Force néven létrehozza saját techno-ambient projektjét. Berlin underground színtere kedvezőbbnek tűnt számára, a ClockDVA műhelyében ugyanis nem sikerült betetőznie a munkáját. “Berlinbe költöztem, mert egy Sheffieldnél még inkább nyomorúságos helyet kerestem…” — mondta Browse. Az Effective Force habár csak egy állomás Browse szerteágazó zenei tevékenységében. Saját alkotói munkássága többféle projektnév alatt (többek között: System 01, Holy Language, Vision of Excess, stb.) fejlődött tovább, fenntartva a szoros kapcsolatot az érzéki elektronika és a lebegős, szofisztikált hangzásmódokkal. Olyan magasságokba képes emelni az elektronikus zenekomponálást, ami talán egyik korábbi tagnak sem sikerült. Legnagyobb hatású műve Coppola gigantikus filmalkotását, az Apokalipszis most című mozit dolgozza fel zeneileg. Mintha szándékosan egy original soundtrack anyagként készült volna. A „Diamond Bullet” (Gyémántgolyó, a filmben elhangzó záródialógusra utalás) bakeliten kiadott anyaga mindösszesen 4 hosszabb felvételt tartalmaz, a film egyes beszédfoszlányaiból, fülbemászó filmhatású dallamszerkezetből, továbbá minimalista loopokból tevődik össze. A ClockDVA hatás annyira átszűrődik a formáció anyagaiból, hogy előzetes tanulmányozás nélkül bármikor szinte összetéveszthető. 2004-ben Sensitive Disruption című lemeze a Vision of Excess név alatt jelenik meg és szintén a DVA korai, viszont elektronikusabb munkásságára emlékeztet.

Az Anterior Research Station (Anterior Kutatóállomás) otthont adott számtalan audiopszichofonológiai kísérletnek is, amik sohasem lettek publikálva.

A zenekarban a jövés-menés megszokottsága szerint Pault Robert Baker helyettesíti, aki Adival már korábban a The Anti Groupban zenélt. 1990-ben ismét színpadra álltak, a három főszereplő statikus showműsorát a számokkal szinkronban hatalmas vászonra vetített igényes és pulzáló számítógépes animációkkal tették még gazdagabbá. A Buried Dreams sikerén felbuzdulva fogtak neki az új lemez készítéséhez, ami egyenes folytatása a technológia és tudomány által inspirált zenei témáknak. Az ember és gép kapcsolatát, az elme mélységeit, a bitfolyamok és fraktálok misztikumát feldolgozó totális futurista gépzene az 1992-es „Man-Amplified" (Embernemesítés) anyagon jelenik meg. A „digitális terrorizmus új tette"-ként emlegetett „The Final Program" vezette be a korát messze megelőző koncepciólemezt, melyen klasszikus sci-fi-kből (Demonseed, THX-1138, stb) mintázott hangfoszlányaival, a laboratórium-hűvös néhol csillogóan fényes, néhol suttogó elbeszélő énekhangokkal egy speciális jövőbeni hangulatot teremt. Sokan úgy vélték, hogy ez a Kraftwerk munkájának egy sokkal magasabb, komplexebb szintre emelése, amely sokkal messzebb repít a digitális eleganciájával, kifinomult bitcsomagjaival, az informatika, a programok és számítógépek által vezérelt életmóddal, urbánus képeivel és matematikai tudományos igényességével. A CD-borítón belül elolvasható minden szám háttere, bár aki nem szakértő, annak nehéz lehet megértenie. A Transitional Voices például szalagos magnetofonokkal rögzített és dekódolt dimenziókon túli birodalmak hangjairól szól, a Memories of Sound az agy születés előtti hangfelismerési és memorizáló képességére fókuszál. Amerikában a lemez nagy sikert aratott, még ugyanabban az évben turnén mutatták be, és volt néhány fellépés Európában is. Ennek keretében jutottak el először és utoljára hazánkba, 1993-ban a Petőfi Csarnokban léptek fel. Az eseményről a Virus fanzine is cikkezett, állítólag a koncert fantasztikusan sikerült, de Adi Newton meglehetősen barátságtalanul viselkedett és ezért a vele készült interjú örökre kiadatlan rejtély maradt.

1992-ben a legtöbb ClockDVA anyag újrakiadásra került CD-n. „Nagyon boldog vagyok, amikor újra hallgathatom a Thirst és az Advantage lemezeket" — nyilatkozta Adi Newton az Alternative Pressnek. „Vannak dolgok az Advantage-on, amikről nem gondolom, hogy megfelelően végeztük el, de azért az anyag 80%-a szerintem jó. Azt hiszem, a korai felvételeink megállják a helyüket az időben. Egészen frissnek hallatszik kompakt lemezen, sokkal részletesebbnek tűnik."

Kinetic Engineering (Kinetikus gépészet) címmel vizuális ideogrammák gyűjteménye jelenik meg VHS-en, amiket R.E. Baker és Adi Newton

készített a Buried Dreams és a Man-Amplified albumok készítése alatt. A videók az Anterior Research Station laborjában számítógépes technológiákkal 1988 és 1993 között készültek. Ez volt az első alkalom, hogy a ClockDVA gyűjteményes formában a vizuális alkotásait is elérhetővé tette. A vizuálok részleteinek leírása nem egyszerű, hiszen fraktálok tánca, metropoliszok végeláthatatlan struktúrái, hangtükrök hullámai keverednek benne viszonylag kevés és alultáplált színnel. Az álomszerű videoanyag a gyakran emlegetett Inner Cinema (belső mozi) kifejtése a technológia szellemével átformálva. Új kódok a látvány és a hang mintáira, mindezek audiovizuális elektrofestmények formájában.

Már nagyban folynak a következő lemez, a „Sign" (eredetileg „Film" munkacímű) felvételei, amikor Dean Dennis besokall és távozik, így Adi jóformán egyedül fejezi be a munkát. A lemez témája ismét tudományos vizekre evez, űrkutatás, nyelvészet, rejtjelezés, hangfelismerés és ezek rokon területei. Míg a Man-Amplified és a Digital Soundtrack kifejezetten steril és jéghideg hatásban tálalja a cyber-idákat és az ember-gép esztétikát, addig a Sign már jóval több melegséget és humán érzést tartalmazó, szinte már lebegően romantikus lemez lett. A lágy és langyos szintidallamokkal és NASA asztronauták hangjával átszőtt Signal bevezetés után a ClockDVA leginkább táncolható és lüktető felvétele, a Voice Recognition Test (VRT) (beszédfelismerő teszt) következik, mindjárt az elején a 2010 — A Kapcsolat Évében visszatérő Dr. Chandra hangjegyzetével, ami az űrben sodródó lekapcsolt HAL9000 szuperkomputer újraélesztését idézi fel. A lemez anyaga táncolható, de főként lassabb, szekventált ritmusokból építkezik, finom morajlásokkal és pulzáló zümmögésekkel, amit Newton félig énekelt, félig suttogott vagy halkan mormolt sci-fi szövegei, továbbá az archív NASA felvételek teszik teljessé. A Sign a korábbi lemezekhez képest mintha letisztultabban, zengetősebben és sokkal kevésbé gépiesen szólna, elmaradnak belőle a Buried Dreams félelemhangjai, nyomasztó zajai és kiegyensúlyozatlansága, árad belőle a belső béke és a harmónia, a számok is szorosabban kapcsolódnak egymáshoz, mint korábban. A zenekar a lemezt bemutató európai turnéra indult. Mivel Dean Dennis közben kiszáll, így az utolsó évben Robert E. Bakert és Adi Newtont már Maurizio Fasolo, Ari Newton és Andrew Mackenzie segítik az élő fellépéseken. A Sign volt az utolsó hivatalosan kiadott „új" ClockDVA anyag és az utolsó koncertturné. Minden ami utána következik a ClockDVA történetében, már csak pletykák és félreértésekre épült dezinformáció massza.

A dezinformáció massza

1994-ben régebbi anyagokat jelentet meg a Cleopatra Records „Collective 1" címmel, ők egyébként más előadók régebbi munkáinak pártfogói, többek között a Frontline Assembly Total Terror I-II is náluk jelent meg. 1995-ben a ClockDVA a Sub Terranean Recordsnál megjelenő válogatáson szerepelteti a „The Operators" c. felvételét, ami korábbi Digital Soundtrack egyik száma volt. 1996-ban egy cseh kiadó, a Next Era gondolt egyet és kiadta újra a Buried Dreams lemezt, mivel az akkorira már teljesen eltűnt a piacról. Adi Newton persze nem nézte ezt jó szemmel, mivel nem adott engedélyt és sokáig perről szóltak a hírek, aztán végülis lecsendesedett az egész. Sokan csupán cselt sejtettek mögötte, mivel a tagok és Newton viszonya nem volt éppen konfliktusoktól mentes, számos probléma a zenekar körül abból eredeztethető, hogy az önmagát a ClockDVA rendezőjének tartó Newton nem ismerte el a tagok munkáját és nem is jegyeztette őket a lemezek alkotóiként. Egyújabb vita, amiben senki sem ismeri a teljes igazságot. Mindenesetre elképzelhető, hogy a nexterás megjelenés a korábbi tagok fricskája lehetett.

1996-tól egészen 2008-ig a ClockDVA teljes csendben volt. Néha felszárnyalltak hírek projektekről, egy a zenekar történetét megörökítő könyv megírásáról, az eddigi lemezek box-változatban történő ki-

adásáról, ami a Mute kiadónál jelenne meg, de könnyen elképzelhető, hogy ezek is csak a zenekar körül hemzsegő álhírek. Jelenleg bizonyos MySpace oldalakon és fórumokon valóságos kiberháború zajlik az ex-tagok, Newton és a rajongók között.

A legérdekesebb pletyka Adi Newton és felesége Jane köré koncentrálódik, ami ugyan hiteles magyarázatot nem ad a történethez, de mindenesetre érdekes gondolatokkal táplálja a mítoszt. Nemrég megjelent egy nyilatkozat, melyben Newton a nagyközönség előtt is nyilvánosan bocsánatot kér feleségétől Jane-től, aki — szerinte — a zenekar csendben, a háttérben maradó, sehol sem jegyzett kulcsszereplője volt és mellőzöttsége miatt férje lelkiismeretfurdalást érzett. Létezik egy Adi-Jane MySpace profil, aminek hitelességét senki sem tudná megerősíteni, mindenesetre gyerekes, sötét és szemet bántóan ronda designkeretben egészen furcsa dolgokat tartalmaz a ClockDVA múltjáról, jelenéről és jövőjéről. Egyesek pletykák szerint, amikor Newton és Jane találkoztak Olaszországban, Newton épp egy pszichiátriai kezelés után volt és Jane teljesen hatása alá vonta a befolyásolható, akkor még komoly paranoiával küzdő férfit, drogok széles tárházával nyomta őt tele és nem kis mértékben járult hozzá, hogy a volt zenekari tagoktól még az eddiginél is jobban eltávolodjon. Most nyilatkozatháborúk, szerzői jogi viszályok, sértettségek és bizonytalanságok keringenek a zenekar körül. Eredetileg 2008 őszére tervezték a teljes és gazdagon illusztrált ClockDVA-box backcatalog kiadást a Mute Recordsnál, de ez máig nem valósult meg. Elképzelhető, hogy ez valamikor realizálódik, de mivel a lemezek meglehetősen kaotikusan, több kiadónál jelentek meg, ezek jogi lincenszeit a Mute-nak elő kell ásni, be kell szerezni, továbbá a korábbi tagok hozzájárulása, az időközben elhunyt közreműködők jogutód családtagjainak felkutatása is hátráltathatja a folyamatot. Adi és Jane együttműködéséből születő 2009-es új ClockDVA anyag megjelenéséről semmi biztosat nem tudni idáig, mindenesetre egy közel 2 perces hosszúságú The Scryer videó bukkant föl eddig a neten, de további részletek máig ismeretlenek.

Zárszó

Bárhogyan is alakult a ClockDVA számos tagcserétől, haláltól, zűrzavartól hányattatott sorsa, mindenesetre kevés olyan zenekart találni az elektronikus zene történetében, amelyik ennyire gazdag referenciarendszert épített volna művei köré. Hogy mennyi az igazság Jane Newton férjére gyakorolt állítólagos fekete mágiájából, kinek mekkora a sértettsége a tagok között, nem kétséges, hogy a 80-as és 90-es évek egyik legmeghatározóbb formációjáról van szó, számos nagy hatású lemezzel, projekttel és audiovizuális munkával. Fájó momentum, hogy Adi Newton tehetségét és kreatív elméjét sokan kétségbe vonják és állítják, hogy a mostanra 51 éves művész gyakran irritáló és félreérthető viselkedésével megölte saját legendáját. Úgy tűnik, hogy a dimenziókon, korszakokon és stílusokon átívelő elektronikus zenekarokon belül (lásd a Kraftwerk érthetetlen megfogyatkozását) a nagyszerű művek mögött még sok sötét rejtély, barátságok széthullása és emberi kapcsolatok erodálása lappang. Szomorú dolog ezt tudomásul vennünk, és bánatunkban legfeljebb az eddig megjelent és a rajongók által relikviaként őrzött csodálatos lemezekbe kapaszkodhatunk vigaszért. ■

A CLOCKDVA zenekar tagjai voltak:

Adi Newton
Stephen Judd Turner
David James Hammond
Simon Mark
Elliot-Kemp
Stephen James
Richard Kirk
Stephen Mallinder
Chris Watson of Cabaret Voltaire
Charlie Collins
Roger Quail
David Tyme
Paul Widger
Paul Browse
Dean Dennis
Mick Ward
John Valentine Carruthers
David James Palmer
Nick Sanderson
Shaun Ward
David A. Heppenstall
Robert E. Baker

Maurizio Fasolo - live support,
Ari Newton - live support,
Andrew Mackenzie - live support

CLOCKDVA Diszkográfia

Thirst LP/CD	(Doublevision 1981)
4 Hours 7”/12”	(Fetish 1981)
Passions Still Aflame 7”/12”	(Polydor 1982)
High Holy Disco Mass 12”	(Polydor 1982)
Advantage LP/CD	(Polydor 1983)
Resistance 7”/12”	(Polydor 1983)
Breakdown 12”	(1983)
Hacker (Hacked) 12”/CDS	(Anterior 1989)
The Act 12”	(Anterior 1989)
The Hacker/The Act CD	(Wax Trax 1989)
Buried Dreams LP/CD	(Interfisch 1990)
Transitional Voices CD	(Interfisch 1990)
White Souls in Black Suits CD	(Contempo 1990)
Sound Mirror 12”/CDS	(Wax Trax 1990)
Final Program CDS	(Contempo 1991)
Man-Amplified CD	(Contempo 1992)
Bitstream CDS	(Contempo 1992)
Sign CD	(1992)
Digital Soundtracks CD	(Contempo 1993)
Voice Recognition Test CDS	(Contempo 1993)
Collective CD	(Cleopatra 1994)
Eternity CDS	(Cleopatra 1994)

H.I.T. - Régen találkoztunk már személyesen, ha jól emlékszem, legutóbb egy pécsi fellépésetek alkalmával. Azóta sok év eltelt, készülőben volt egy új albumotok a "Gépek győzedelmeskedése az emberiség felett" címmel, időnként pár új szám napvilágot lát és aztán cserélődik a Myspace-es oldalatokon és emellett túl vagytok több külföldi fellépésen is. Hogyan foglalnátok össze az Escalator evolúciójának leglényegesebb változásait?

2RT+TB - Az Escalatort tekinthetjük inkább egy irány vektornak. Ugyanígy a gépek győzedelmeskedését is mint folyamatot. Így nem is igazán sürgető a "Gépek győzedelmeskedése az emberiség felett" című album elkészítése. Természetesen dolgozunk rajta.

2008 végén megkeresett minket a németországi Electric Tremor csapat, akik európa egyik leglelkesebb EBM központja. Rábukkantak egy korábbi videónkra és felkértek minket egy közös dessau-i szereplésre az Armageddon Dildossal. Mivel a kilencvenes évek elején már volt két közös fellépésünk is a zenekarral,jó ötletnek tartottuk a dolgot. Azóta is jó kapcsolatban vagyunk a Dildossal és a Tremorral.

H.I.T. - Sokáig reménykedni lehetett, hogy a Radio Budapest és a "Gépek győzedelmeskedése" album beharangozása elvezet egy komplett új stúdióanyaghoz. Hol tartanak most a munkálatok, miért került parkolópályára a projekt és mikorra realizálódhat a befejezése?

2RT+TB - Mint említettem, ezek a szerzemények sem fognak elveszni. Időközben elkezdtünk egy újabb albumot, ami már a nemzetközi piacot is érinti. Még két szám vár végső keverésre, a Deeply Buried Psychosis, Out Of My Ego és a Strike! az említett szerzemények már az új album beharangozó tételei.

H.I.T. - Azt érzékelem, hogy áttértetek az angol nyelvű szövegekre. Lehet oka, hogy egyre több külföldi megkeresésetek van és folyamatosan bővül az országunkon kívüli rajongótáborotok?

2RT+TB - Nyilván tekintettel kell lennünk a külföldi rajongókra is. Folyamatosan készülnek a régebbi számaink angol nyelvű változatai is. Ezek most még csak külföldi koncerteken lesznek hallhatók.

H.I.T. - A Strike! az egyik személyes kedvencem az új felvételek között, vélhetően a 2006-os októberi események riporteri és tüntetői tömeg hangmintáiból építkezik igen kreatív módon. A hazai electro-industrial előadókat szinte érintetlenül hagyta, de ti egyedül mégis feldolgoztátok azokat a tüntetésekkel terhes napokat zeneileg. Amellett, hogy veszélyes vállalkozásnak tűnik, politikai, történelmi, emberi vagy inkább karhatalmi hadiipari elemekből építkezik az a szám?

2RT+TB - Az Escalator mindig kívül tartotta magát a politikán de az is igaz, hogy szerzeményeinkben sok mindent előre láttunk, ami aztán valósággá vált. Igen, a Strike-ban hallható hangminták a Televízió Székház ostromához és az októberi eseményekhez köthetők.

H.I.T. - Több külföldi fellépésetek volt a határon túl, jóval előtte idehaza koncerteztetek. Milyen tapasztalataitok vannak a román, magyar, német és egyéb rajongókkal? Mennyiben különbözik és mennyiben hasonlít a közönség az előadásaitokon, hogyan fogadnak benneteket?

2RT+TB - Felesleges összehasonlításokat tenni. Kitörő lelkesedéssel fogadnak minket külföldön.

ESCALATOR

Deus Erravit - Veniunt Machine

H.I.T. - Elmondható, hogy amikor a 90-es években készítettetek lemezeket (Antropologia, Arbeit), már akkor is jócskán meghaladtátok a kort zeneileg és technikailag. Milyen új technológiákat, eszközöket használtok jelenleg a zenekészítésben?

2RT+TB - Ma is Cubase 1.0 -val dolgozunk. Van pár analóg és digitális segédeszköz de a pregnánsabb szólamokat egyedileg állítjuk elő. A zenei alapokat itthon szerkesztjük és rögzítjük, aztán a végső masterelési munkák az INITA stúdióban készülnek Noszticzius Vilmos keze alatt.

H.I.T. - Eddig két antológiátok is megjelent, a legutóbbi live felvételekkel gazdagítva a német Electric Tremor Label kiadónál. Mi indokolta egy újabb válogatás megjelentetését?

2RT+TB - A kiadó szerette volna népszerűsíteni Németországban a zenekart.

H.I.T. - Egyedülálló zenekar vagytok Magyarországon mind a feldolgozott témák, az arculat, a megjelenés és a hangzás tekintetében és mintha most újra reneszánszát élné a zenekarotok. Milyen a kapcsolatotok a többi hazai úgymond "rokon" előadóval?

2RT+TB - Nem tapasztaltunk ezeddig semmi ilyesmivel kapcsolatos ráutaló magatartást.

H.I.T. - Mik a terveitek a közeljövőre nézve? Milyen eseményekre számíthatnak az Escalator szimpatizánsok 2010-ben?

2RT+TB - Ez még a jövő zenéje...ja, elnézést...az az Escalatoré.

ESCALATOR:

2RT+TB / IGOR404

www.escalator.hu
www.myspace.com/escalatorebm

Diszkográfia

1989 / NO ACOUSTIC MUSIC
1991 / HUMAN EXPERIMENTS
1992 / HELICOPTER
1993 / ANTROPOLOGIA
1994 / ARBEIT
2001 / 1990-2000
2009 / ANTOLOGIA 1989-2009

X-MARKS THE PEDWALK

Fotó: M. Hauschild

2010 különleges év, hiszen a legendás **X MARKS THE PEDWALK** ismét aktív és rövidesen vadonatúj albummal örvendezteti meg a régi és új rajongóit. A régóta várt visszatérésük kapcsán kérdezgettem az XMTP „főnökét”, Sevren Ni-Arb-ot, aki lelkesen mesélt az új single és lemez készítéséről, családról, magánéletről, a világ furcsaságairól, a zenekészítés szépségeiről és a régi idők leporolt emlékeiről.

H.I.T. - 2009-ben az electro-indusztriál színtér legnagyobb híre az X Marks The Pedwalk visszatérése volt. A magyar rajongók számára mit tudnál elmondani e visszatérés hátteréről és motivációjáról?

SEVREN NI-ARB - Amikor 1997-ben a Bloom-ot készítettem — ez volt az utolsó xmtp produkcióm, ami 2004-ben „Experiences“ címmel megjelent bestof albumon látott napvilágot — már egy új album címe is készen állt számomra, ez volt az INNER ZONE JOURNEY. Az Experiences válogatás megjelenése utáni években néha eljátszottam a gondolattal, mi lenne, ha ismét beindulnánk és megvalósítanánk ezt az albumot. Hogy egyszerűbben fogalmazzak, nem volt ez azonban több egy szikránál. 2008 közepén aztán intenzívebben kezdtem el az ötlettel foglalkozni, konkrét terveket készítettem, kiváltképp azért, hogy lássam, mindenekelőtt hogyan tudnám összehozni mindezt időben is. 2008 októberében aztán még egy kis stúdiót is berendeztem a házamban. Kifejezetten jól éreztem magam és egyszerűen szórakoztató volt gond nélkül nekikezdene. Amikor az első ötletek, hangok és szekvenciák feláálltak, éreztem, „igen, ez működik“. Márciusban aztán meghoztam a döntést a hivatalos visszatérésről.

H.I.T. - Sokunkat boldoggá és izgatottá tett, amikor megtudtuk, hogy új hangszereket készülsz venni és ismét zenélésbe fogsz. Mi hiányzott számodra leginkább ebből az aktivitásból?

SEVREN NI-ARB - Nem tudom, mi hiányzott valójában. Ez egy hosszabb folyamat, ami végül ahhoz a döntéshez vezetett, hogy ismét zenélésbe fogok. Egyszerűen csak elkapott ez a kreatív nyomás és egyfajta nyugtalanság. Tudni akartam, mennyi kreativitást vagyok képes szabaddá tenni. Végeredményben a zeném egy találkozás és konstruktív bánásmód is az egészen személyes gondolataimmal és érzéseimmel. Ez különösen igaz az új INNER ZONE JOURNEY albumomra.

H.I.T. - Budapesten két fellépésetek is volt 1991 és 1994 között. Úgy vélem és ez talán nem túlzás, Magyarországon a 90-es években volt az underground elektro színtér a csúcspontján. Hogyan emlékszel vissza azokra az időkre? Milyen benyomásaid voltak akkoriban Magyarországról?

SEVREN NI-ARB - Természetesen a 90-es évek számunkra is a zenekar történetének csúcspontja volt. 1991-ben sikerült az

Abattoir-ral egy nemzetközi áttörést elérnünk és olyan sikeres lemezek követték ezt, mint a Freaks és a Human Desolation, amikhez egy nagyobb turnét is kapcsoltunk, ennek keretében jutottunk el Magyarországra is. Még számos kép és benyomás maradt az emlékezetemben erről. Mindenekelőtt a klassz emberek! Hihetetlen örömet okozott az, hogy szuperül fogadtak bennünket és teljesen ámultam azon, mekkora az elektro színtér Magyarországon. Korábban még nem jártam ott, az ország új volt számomra, ezért érthetően kíváncsi voltam. Volt viszont pár irritáció, amikor az első turnénkkal ott játszottunk. A részben nagyon provokatív fellépésünk úgy hiszem meglehetősen kontroverz vitákat okozott.

H.I.T. - A zenekészítéssel 1999-ben hagytál fel és eladtad az egész T.G.I.F stúdiódat, foglalkozást váltottál, saját ebusiness céget alapítottál és több figyelmet szenteltél a családi életednek. Ahogy az XMTP honlapján írod, „a zene varázsa elmúlt". Hogyan fest ez jelenleg? Milyen erőforrások rejlenek az XMTP számára a mai viszonyok között?

SEVREN NI-ARB - Először is lenyűgözött az, hogy a visszatérésünk bejelentésére milyen visszajelzésekkel reagáltak a rajongók és a média. A színtér alakulását az utóbbi években egyébként egyáltalán nem követtem már.

Az utóbbi hónapok nagyon sok energiába kerültek. Hihetetlenül sok energia és nagyon sok érzés rejlik az új produkcióban - ezt azelőtt ebben az intenzitásban nem éreztem. Ezért elsősorban boldog és büszke vagyok, hogy a „comeback" tényleg működött. Most pedig izgatott vagyok, hogy ismét rendesen nekilendültem és kíváncsian figyelem az új dolog körüli reakciókat. Örülök minden egyes pozitív visszacsatolásnak és szívesen folytatok a rajongókkal párbeszédet a weblapjainkon (xmtp.de / Facebook, mySpace).

H.I.T. - A híres és sikeres Abattoir és Cenotaph albumok újrakiadásai az Infacted Recordsnál jelentek meg az utóbbi időben és csakugyan nagyon frissnek és mégis időtlennel hatnak, emellett még mindig nagyon erősen szólnak. Ezeknek az anyagoknak van különleges aktualitása most? Szerepelnek a tervek között további újrakiadások?

SEVREN NI-ARB - Nos, úgy gondolom, hogy profitálunk abból, hogy mindig megpróbáltuk a saját dolgainkat keresztülvinni és az egész saját stílusunkat megjelölni, ami kiváltképp a Meshwork és a Drawback albumokkal az akkori színtéren egy kissé előrehaladott volt. Emellett a saját hangstúdiómmal megvolt az az előnyünk, hogy a produkciókat minőségileg egy igen magas színvonalon állíthattuk elő. Mi voltunk az első német EBM-szereplők közül az egyik zenekar, akik nemzetközi sikerekig jutottak. Összességében egy igen vonzó csomag ez, ami éppenséggel még ma is versenyképes. Igen, gyakorlatilag vannak megfontolások további újrakiadásokról. Most azonban mindenekelőtt teljesen az új anyagokra akarunk koncentrálni.

H.I.T. - Milyen az életetek Németországban? Látogattok klubokat, esetleg fesztiválokat? Hogyan szerzed be üzletvezető-

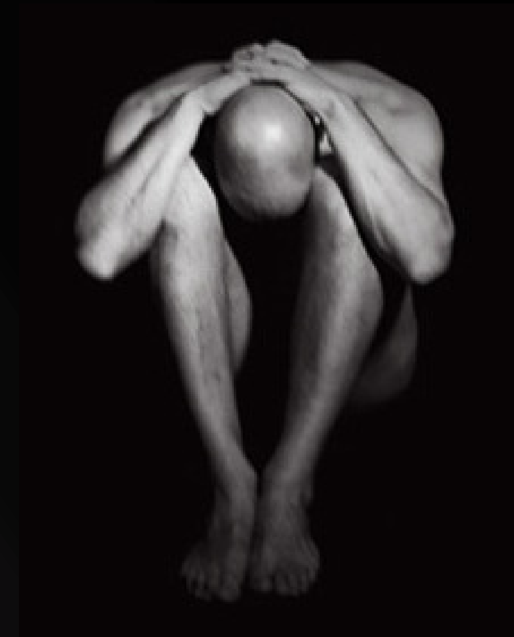
ként a zenei inspirációkat és segítenek ezek neked tulajdonképpen a szakmai és a magánéleted során?

SEVREN NI-ARB - Ó, nem! Klubokba járni nincs idő és örülök, ha van néhány nyugodt órám, amit a családommal és barátaimmal tölthetek. Számtalan inspirációs forrás van, amik nem csak a zenével kapcsolatosak, de mégis a szellemet megnyitják, hangulatokat generálnak, érzéseket hangsúlyoznak. Ezekből merítek erőt és új ötleteket a munkám, a magánéletem és a zene számára is.

H.I.T. - Már nagy gyermekeitek vannak. Hogyan nyilatkoznának ők a szüleik zenei előéletéről? Kedvelik egyáltalán ezeket a zenéket?

SEVREN NI-ARB - A fiaink idén lesznek 7 és 9 évesek és mindketten nagy rajongói a Seventeen-nek. Az új anyagok egész készítési folyamatát testközelből élték át, de természetesen rendesen vissza kellett vonulniuk, mikor apának már ismét nem volt ideje rájuk, mert épp a stúdióban ült. De nagyon le vannak nyűgözve a zenétől és mindattól, ahogy lépésről lépésre fejlődnek a szerzemények. Sőt, megvannak a kifejezett kedvenceik az új lemezről. Egyébként a zenei ízlés a családban egész szélesre tágult. Nagyon különböző dolgokat hallgatunk kezdve a klasszikus zenén és a jazzen át egészen a pop és dance dolgokig minden benne van! A mostani téli favoritunk egyébként a grandiózus új Sting lemez: „If on a winter´s night…“!

H.I.T. - Mindig kifejezett érdeklődést mutattál a pszichológia iránt. Az utóbbi 10-15 évben az emberi lélek sötét oldala még karakteresebbé vált. A hírek tele vannak olyan történetekkel, amik káoszról, katasztrófákról, váratlan eseményekről szólnak a hétköznapi életben, erőszakban és bizonytalanságban. Mit gondolsz mindezekről?

SEVREN NI-ARB - Igen, valamennyire így van. Szinte minden nap készen tartogat egy szörnyű híradást, ami sokkol engem is és kérdem én, milyen helyzetben vannak emberek, hogy ilyet tesznek. Ha az ember úgy véli, gonoszabb és szörnyűbb módon már nem is mehetne, a következő nap azért egy jobb dologgal szembesülni. A gazdasági helyzet bizonytalan és mindenki észrevette, hogy a jövő semmiképpen nem biztos.

Fotó: M. Hauschild

Pláne, ha az embernek gyermekei vannak, egész komolyan elgondolkodik azon, milyen világot hagyunk hátra nekik. Az aggodalmak és félelmek egyáltalán nem lesznek kevesebbek.

De úgy tűnik, hogy jelenleg szívesen koncentrálunk a negatív áramlatokra. Talán meg kellene ismét tanulnunk észrevenni, milyen értékes erőforrások állnak rendelkezésünkre. Mindanynyian beszélhetünk a közvetlen környezetünkben a félelmeinkről és ebből új erőt meríthetünk. Akinek barátai és családja van, rájöhet éppen, mennyi lehetőség van ismét új bátorságot tankolni és reményekkel felvértezve élni, tudva azt, hogy az oldalán vannak emberek, akik iránt bizalommal lehet.

Mindenkinek megvan a lehetősége arra, hogy egy kicsit jobbá tegye a világot, ha kellő figyelemmel és kíváncsisággal jár-kel benne. Semmiképpen nem arról van szó, hogy a világ csakis rossz vagy szörnyű. Olyan sok értékeset és csodálatos dolgokat — már úgy is mondhatnám, hogy „istenit“ - tartogat. Csak fel kell ismerjük ezeket naponta. Mindenki megpróbálhatja a maga részét hozzátenni, hogy ezek a szép dolgok maradjanak meg számunkra. A természetre és a környezetre vetett egoista pillantások (és ezalatt értem a körülöttünk lévő embereket is) csak az ellenkezőjét fogják elérni.

H.I.T. - Hogyan szemléled azokat a zenekarokat ma, akik annak idején a zenétekre nagyon sok hatást gyakoroltak?

SEVREN NI-ARB - Újra meg újra meghallgatom azokat a zenekarokat, akik a zenei kezdeteimet kísérték, vagy egysze-

rűen rábukkanok régi 80-as évekbeli számokra a youtube-on. Néhány héttel ezelőtt megvettem az új Kraftwerk kollekciót és lelkes vagyok. Fantasztikus! Hihetetlen, ha belegondolunk hogy ezek a kezdeményezések már a 70-es években megvoltak.

H.I.T. - Január 8-án jelent meg a Seventeen single. Már látni egy egészen friss designt, új XMTP logót. Mi változik még? Milyen változásokra számíthatunk az XMTP zenei stílusában, dalszövegeiben, témákban és hangzásában?

SEVREN NI-ARB - Igen, az artwork-ben ismét aktív lettem. Szakmailag is egész különleges igényeim vannak és azt akartam, hogy olyan egzakt módon megfeleljen az elképzeléseknek, amennyire csak lehet.

Az „INNER ZONE JOURNEY“ kevésbé követi a dedikált zenei trendeket, mindenekelőtt inkább az album emocionális alapkoncepcióját hordozza. Minden felvétel határozottan dallamorientált és sok időt fordítottam a hangszerkesztésre. Az egész hangdesignt változatosan kell kialakítani, de mégis olyan módon, hogy egy vonalat kövessen.

A Seventeen összességében kifejezetten a leginkább „plakátszerűbb“ felvétele a lemeznek, tudatosan ezért is választottuk a kislemezre. A második szám a kislemezen „Winter Comes Tomorrow“ (ez másik változat, mint ami az albumon fog szerepelni) egészen másfajta lesz. Maga az „Inner Zone Journey“ lemez sok elemében, dalszerzésben és hangdesign szempontjából is sokkal inkább komplexebb és sűrűbb, mint az egyenesnek mondható „Seventeen“. Úgy vélem, ettől izgató az új album, különös tekintettel az elektronikus zene különböző fázisainak csodálatos keverékére, ezáltal a régi rajongóink is gyorsan beletalálnak az albumba és a sűrű és emocionális hangulatnak átadhatják magukat.

H.I.T. - Végezetül ha még néhány tippet kaphatnának a magyar olvasók és XMTP rajongók. Hogyan lehet ezeket a túlfeszített és zavaros időket túlélni?

SEVREN NI-ARB - Lásd fent :)

Az XMTP hivatalos weblapja:
www.xmtp.de

Sevren a Twitteren:
www.twitter.com/xmtp_sevren

Sevren a Facebookon:
www.facebook.com/xmarksthepedwalk

XMTP a MySpace-en
www.myspace.com/xmtpde

A SZÉNOSZTÁLYOZÓ HALÁLA

Eltűnt ismét egy misztikus hazai ipari műemlék: a Pécsi Szénosztályozó. A legnagyobb adrenalinbomba, amiért elzarándokoltunk oda párszor, 2009. október 15-én végleg a levegőbe repült. Bár egy ideig volt remény, hogy hasznosítják majd a régi szénosztályozó épületét kulturális célokra, lehetett sejteni, hogy a napjai meg vannak számlálva. Utoljára épp egy éve, tavaly áprilisban jártam az objektumban. A következő oldalakon az ott készült fotók láthatók. Nem fogja enyhíteni a szellemkastély hiányát.

GALÉRIA

GALÉRIA

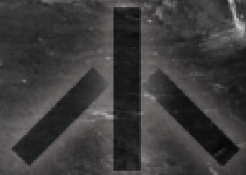
GALÉRIA

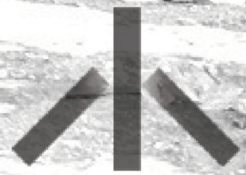
GALÉRIA

GALÉRIA

GALÉRIA

GALÉRIA

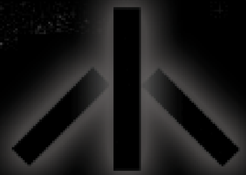

GALÉRIA

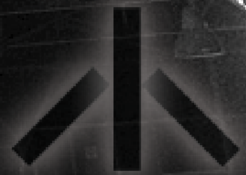
GALÉRIA

GALÉRIA

GALÉRIA

GALÉRIA

GALÉRIA

GALÉRIA

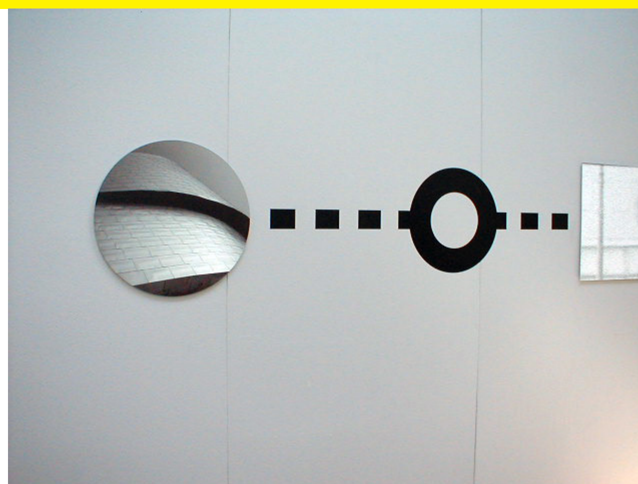

LIMITALT DOBOZOK

Értekezésem szólhatna akár ürgebőrbe varrt dobozokról is, mert tényleg már csak az hiányzik az electro-industrial gépdiszkópiacának kínálatából. Talán olvasóim közül néhány szakállas öreg emlékezhet még a másolt szalagok korára, mikor a zenei adathordozó kis mágnesezett (jobb esetben krómdioxiddal dúsított) polimer tekercs volt. Nos, ezek betokozható hossza erősen megszabta a lehetőségeket. Művészeink is ilyenekre exportálták ki első alkotásaikat, a mastertape olyan féltve őrzött sérülékeny kincs volt, amiről aztán további kópiák készültek, a másolatok másolatai már egy rontott hangminőséget hordoztak. A kazettákhoz kézzel fabrikált borítók készültek, a házi rajongói másolatok jobb esetben írógéppel lekopogott számlistákkal egészültek ki (értékét jelentősen növelte, ha a számok címei helyesen voltak legépelve). Ritka volt, de megesett. Akik a kazetta korszakban nőtt fel, azoknak biztos nem tűnik utópisztikus mesének, amiről írok. A szalagmásolgatás és a raritásnak számító mastertape közeli minőségű és borítós megoldások példányszáma a kezdetleges egyutas sokszorosítás miatt igen korlátozott volt. Magyarul nem készült belőle sok, aki ilyet birtokolt, boldogabbnak és büszkébbnek érezhette magát, mint akihez már csak a sok ipari haveron keresztül sokadik másolat jutott el. A korlátozott számú megjelenést, a limitáltságot a kompakt diszk, a CD-ipar egyszerűen kiherélte, különösen akkor, amikor már domesztikálódott a technika, a nyersanyag, a lejátszók és írók ára elviselhetővé vált és az eredetivel szinte majdnem ugyanolyan minőségű másolatot lehetett készíteni a gyerekszoba mélyén. A végső rúgást az empicsku (mp3) végezte el, a limitált és sorszámozott zenekari termékek kora - úgy tűnt - lejárt. Mindjárt látni fogjuk, hogy mennyire nem. 2010-et írunk és még azért mindig sikk és menő eredeti CD-re költeni a nehezen megkeresett pénzünket. Vitathatatlan, hogy a kompakt diszk (különösen, ha az anyag jó keverést kapott és kiváló nyomás még kiválóbb alapanyagra történt) eszmeileg és audiofil vonatkozásban sokkal értékesebb a tulajdonosa számára, mintha az egy gigászi méretű winchesteren hever sok más kacat társaságában. A lemezborító, a tok, akár egy rendkívüli és egyedi névjegy, sokkal többet árul el mind a zenekarról, az alkotóikról, azok koncepciójáról, a lemez számairól. Egyébként én rajongok a nagysikerű lemezek re-issue változataiért, amihez új és informatív cover art is társul, nem beszélve a digitális restaurálás során kinyert, eddig a háttérben kuksoló hangokért, tompa sávokért. Ha ilyen jön ki egy kiadótól, inkább ezt választom, mint a régebbit, bár azért az újrakiadás sem sikerül mindig hiánytalanul. Mennyire örülnék például, ha a régi német Dossier kiadó pár darabja újra elő lenne ásva, le lenne porolva és kapna egy kis kezelést! Szóval másolt CD, eredeti CD, re-issue CD, ez a sorrend, de a végére még felzárkózik a dark underground lemezipar csúcskarnivorája, a gyűjtögető életmódot folytató, mindent felvásárló rajongói keménymag szülinapi önmeglepetése, a díszdobozolt egyedi sorszámozott, limitált kiadás. A szebb vevőcsalogató rajongói attitűdre alapozó trükkre példa, amikor a hagyományos egyszerű kiadást fém- vagy kartondobozba pakolják, mellé még valami csecsebecsét, pólót, gravírozott dögcédulát, övet, csuklópántot, posztert, kitűzőt, stickert (a zenekar nevét, logóját ábrázoló matrica) és még ki tudja mit nem társítanak az alaplemez

a gyűjtögető életmódot folytató, mindent felvásárló rajongói keménymag szülinapi önmeglepetése: a díszdobozolt egyedi sorszámozott,
LIMITÁLT KIADÁS.

mellé. Mindez persze extra felárért. A kiadók tudják mit akarnak, hogyan kell közelíteni a rajongókhoz. Mivel köztudomású, hogy a dark underground társaságok nem a szegényebb rétegekből kerülnek ki, kötődésük egy-egy bandához finoman szólva is extraerős, ők nyilván megengedhetik maguknak azt a luxust, hogy egy szűkebb kört jelentő, kivételesen megajándékozott csoportba vásárolják be magukat a sorszámozott és korlátozott számú limitált kiadással. Nevetnem kell, mikor a fájlcserélőkön a Limited Edition utótagokat olvasom az infofájlban, már a bonus trackek, ráadásszámok is lejöttek, közben meg belehallgatva rájövök, hogy gyengén összefércelt az egész produkció, adom is ki a törlési parancsot, nem értem, miért limitálták az egészet. Tudom, ez részben az ízlések és pofonok harca, van akinek nagyon bejön a limitált cucc érzés, de amikor nem hard fanként odaugrom a banda weblapjára és meglátom a limitált termék árát, többnyire fintorgok egyet, mert gyakran a masszív pénzlenyúlást látom benne. Ráadásul ezt még elsőlemezes kiszenekarok is bemerik vetni (gondolom kiadói nyomásra), mégis vicces az a közhely, hogy vegyél eredetit, támogasd a kedvencedet. Ezalatt egyes elhanyagolt rajongók technikailag is uralkodó része odahaza barkácsol digitális koncertvideofelvételekből DVD-t á lá fans made for fans, mert a kiadó lusta erre gondot fordítani, félti a jogait, vagy egyszerűen csak ostoba. Pedig

szerintem egy jobb DVD, tele audiovizuális bónuszokkal nagyobb értéket képvisel, tartósabban élvezhető merchandise cikk mint egy sorszámozott doboz tele mindenféle kacattal. Számomra ebben a digital download versus CD/Limited Edition harcászatban van még egy adathordozó csoport, ami a szívemnek kifejezetten fontos: ezek a kézen-közön koncert előtt, koncert után a kezembe nyomott demólemezek, amiket a zenekarok promóciós céllal terjesztenek az ismerősi körben. Ritkaság, eszmei érték. Nincs kézzel sorszámozva, nem jár hozzá semmi extra csecsebecse, mégis azért kurrens cikk, mert ilyet nem mindenki kap. Azért bevallom töredelmesen, néha előfordul azért, hogy én is besétálok a korlátozott exkluzív példányszám utcájába. Habár elég nagy rajongója vagyok a Depeche Mode-nak és a Kraftwerknek is, de sem a SOTU boxért nem voltam hajlandó annyit fizetni, se a Katalogért. Viszont örömmel tudhatom magaménak a Klangstabil 2008-as kiadványát a Math & Emotion-t, amihez járt pár matrica. az albumborító kisebb poszterméretben, valamint egy kartonos spirálfüzetben a szövegkönyv és részletes leírás az album készítésének körülményeiről (a hátlapja pedig sakktábla).

Így látom én az egész limitált doboz témakört. Hogy látod Te? Írd meg nekem, te miként vélekedsz erről, vettél-e már ilyet, mennyit költöttél rá és mit éreztél, mikor a birtokodba került a cucc és tagja lettél te is a kiváltságos limitált körnek! ■

DJKRAAK: 5 lemez /2k9. meghatározói/

www.myspace.com/djkraak

This Morn' Omina • momentum of singular clarity

A törzsi ipari hangzás mestereinek idei lemeze már néhol az E.B.M. felé nyújtózik ezen a rövid 5 számos szösszeneten. Mintha az égető, gyorsuló ütemek lendülete keveredne a szimfonikus sötétséggel. Egy szám erejéig kiegészül a csapat Flint Glass-al is a pokoli szőnyegek készítőjével.

www.myspace.com/thismornomina

Black Lung • full spectrum dominance

Bár a korai munkák igencsak kísérleti jellegűek voltak, az utóbbi időben viszont a sötét idusztriális zajvilág jellemzi David Thrussel /Snog/ szólóprojektjét, amely folyamatos lebegésben tart a gyár előtt. Ez az idei kísérlet viszont tökéletes. Sodrott elektromos zaj, hideg analog hangzású downtempo és hirtelen váltások az iparban, sub basszusok egy kis Jean-Michael Jarre-al.

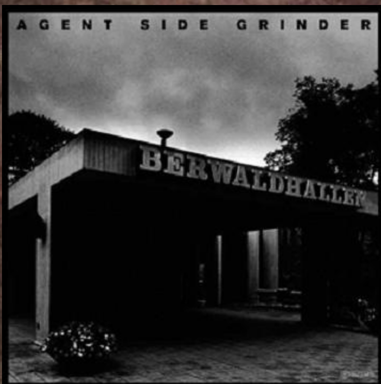
www.myspace.com/blacklung01

Imminent • cask strength

1999 óta, a NORD -akkor még Imminent Starvation volt- megjelenése óta hallgatom és játszom szinte mindig. Tavaly év végén végre élőben is meg teszteltem a MASCHINEN FEST-en. Leesett az állam pogózás közben! Kőkemény lüktetés, ipari zakatolással és túl-világi sötét légköri textúrák. Az új lemezről: 10 évet vártunk rá, hogy ismét szakadatlan technoid ritmusokat hallgassunk, de megérte. Vedd meg!

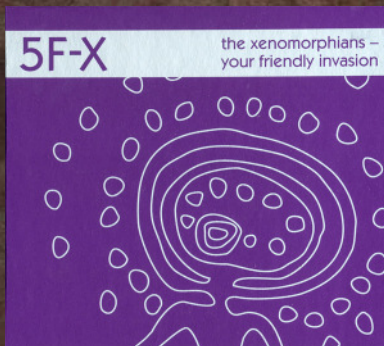
www.myspace.com/tentack

Agent Side Grinder - untitled

Az első lemezük a minimalista nu-new wave analog legjobbja, elektros hangzású Joy Division és Suicide szerűség a Chemical Brothers-el keverve. Az Enfant Terrible lemezkiadóra jellemzően bakeliten jelent csak meg. Szerencsésen már több koncertjüket láttam és az atmoszféra amit sugároznak, hihetetlen. Külön érdekes a régi orsós magnószalagról szóló végtelenített loop-ok és a fényérzékeny doboz zajkeltése. Fontos! 2009-ben két új lemezzel is jelentkeztek!

www.myspace.com/agentsidegrinder

5F-X: The Xenomorphians - Your Friendly Invasion

Kedves földlakók: az invázió megkezdődött. Sokkoló Robot-Tribal-Ipari hangzás sújt minden emberi lényt. Jobb ha behódolsz nekik és beindítod a táncot te is mert a Xenomorphiaiak jó néhány ellenőrző pontot állítottak fel a részünkre. Az 5F-55 átalakult formációja, űrlények készítette törzsi zene valamikor 40 000 környékéről. A táncparketten és a rádióban [Tilos rádió] is lenyűgözött mindenkit idén.

www.myspace.com/5fx

IGNAT, A GEEK

Padon ülnek. Fekete bőrkabátot viselnek. Bizalmatlanul szemlélnek körbe. Egyikük megszólal.

Egyik:
Időnként milyen gázos emberek vannak! Komolyan mondom, rémisztő módon butul a társadalom. Vagy csak én találkozom a krémjével? Nem értem, egyesek hogyan voltak képesek eddig is életben maradni? Olyan érzésem van, mintha egyre többen zakkannának meg és már alig találni értelmes, higgadt, békés embereket. Vagy rosszul értékelném? Lehet mindenki normális, csak én zakkantam meg egyedül? Nem tudni, kiben mi lappang, mi tör belőle váratlanul felszínre? Vagy lehet, hogy nem is butul a társadalom, csak manapság jobban felszínre tudnak kerülni a hülyék? Vannak napok, mikor az az érzésem, hogy minden dilinyós szabadlábon van és eltalálnak hozzám. Sajnos.

Másik:
Szívesebben dolgoznék emberek helyett gépekkel és szövegekkel. Azokkal kevesebb a baj és jobban javíthatók is.

Egyik:
Pfff…, előtört a nyelvész éned, mi? Figyelj, te ismered Ignatot?

Másik:
Azt a magyar fickót, aki leginkább orosznak vallja magát?

Egyik:
Aham, pont azt. Beszéltél már vele?

Másik:
Én csak látásból ismerem őt, de nem tudom mit gondoljak, szerintem ő se teljesen százas.

Egyik:
Habár visszafogott, egyszer egy koncerten szóba elegyedtünk. Érdekes figura. Keveset szólal meg, de akkor elég kemény dolgokat tud mondani.

Másik:
Miért? Miket mondott?

Egyik:
A szabadságról elmélkedett nekem. Hogy az ember rohadt nagy rabságba születik és senki sem lehet igazán teljes mértékben szabad. Aztán felsorolt egy csomó dolgot: szülők, neveltetés, aztán iskola, tanárok, első munkahely, sokadik munkahely, blokkolóórák, beszabályozottság, első párkapcsolat, sokadik párkapcsolat, szeretők, bankok, adósságok, aztán gyerekek, nyomás, társadalmi normák, és hogy ezek mind-mind rabságban tartanak bennünket és csak a halálban szabadulunk. Kicsit olyan mátrixos ez nekem.

Másik:
Ennyire befordult lenne?

Egyik:
Nem hiszem, hogy ez befordultság, inkább racionális gondolkodás, nem?

Másik:
Az igaz, amit róla mesélnek? Hogy ilyen vintázs technika megszállott? Meg hogy rekonstruálja a régi ipari bandák turnékon használt fellépő ruháit és kellékeit?

Egyik:
Nem tudom, mi igaz ebből. Azt mesélték, akik régebb óta ismerik, hogy nála aztán egységben van a múlt és a high-tech jövő. Az a mániája, hogy régebbi elektronika és mechanika dolgait ötvözi a jelennel és belekutyulja kisebb adagokban a jövő darabkáit is. A számítógépére például olyan hangokat installált, hogy minden egyes billentyűütésre úgy szólal meg, mintha egy régi Optima írógéppel csattogna. Egyszer annyit mondott, néha irigyli a hosszú körmű nőket, de nem árulta el miért, aztán egyszer csak azt láttuk, hogy kifejlesztett magának levehető műköröm-adaptereket a mutató és a középső ujjaira, amivel a PDA-ja érintőjét villámgyorsan kocogtatva visz be adatokat. Ráadásul elég sokat. Szerintem elég hardcore cyberpunk a figura.

Másik:
Ez azért már beteges, nem?

Egyik:
Nem mondanám. Állítólag komolyabb innovációi is vannak. Régi megszállott szerelmese a VHS-nek és addig babrált videómagnók meg PC-k összekötésével, míg sikerült neki egy olyan backup-eszközt összehoznia, ami a VHS-kazettákra menti az adatot. Végülis nem annyira új a dolog, de ezt az adathordozót még nem nagyon próbálták backupra fogni.

Másik:
Legalább működik? Mennyi adatot bír felírni egy 180 perces kazettára?

Egyik:
Pontosan senki se tudja, azt mondta, változó az írási sűrűség, de óránként 500 Gb-ig képes rögzíteni, de ezzel még nem elégedett. Egy használt kazettán el akarja érni a másfél terra / óra kapacitást. Szerintem az elég extrém, de nem tűnik hülyeségnek. Persze egy sima mezei VHS magnóval nem fejti vissza senki az adatokat.

Másik:
Fura ez az Ignat. Igazi geek.

Egyik:
Talán normálisabb, mint bármelyikünk.

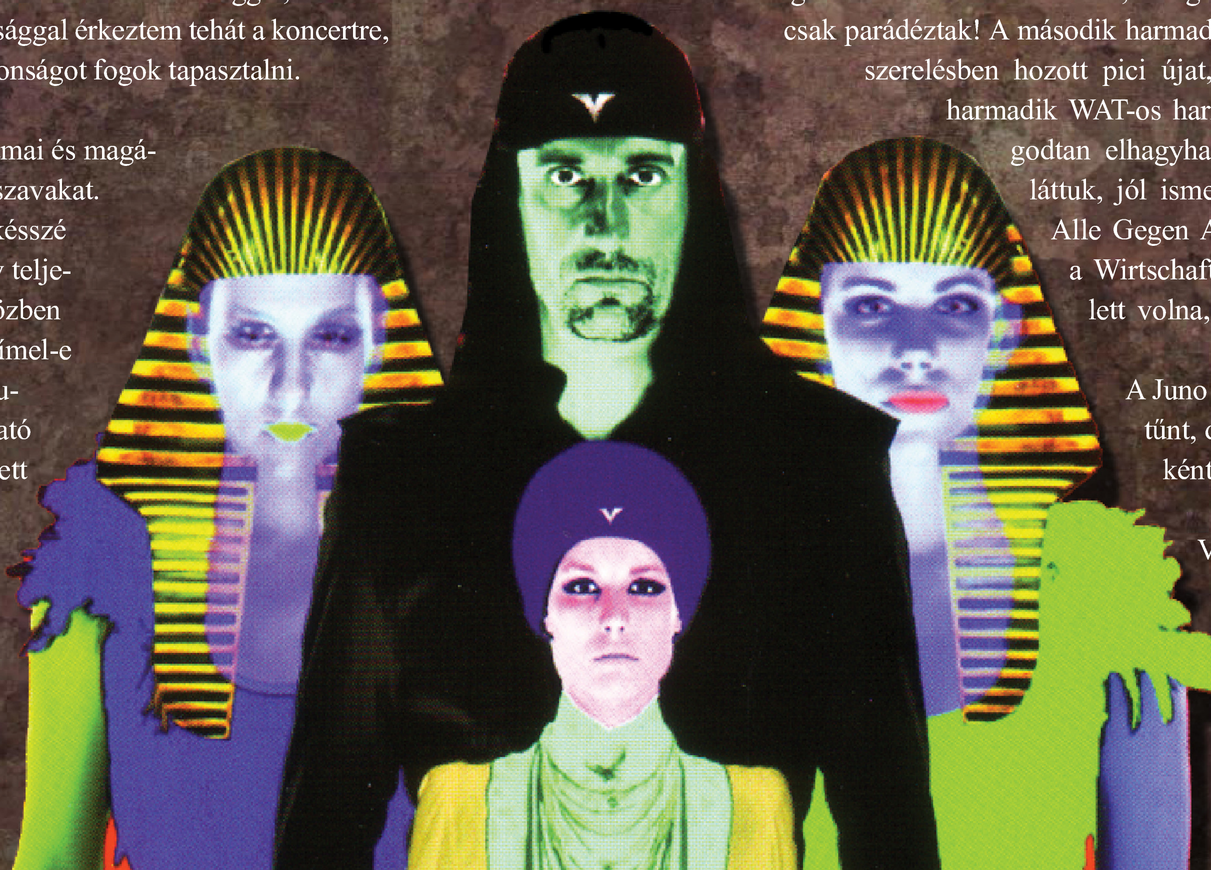
LAIBACH

Petőfi Csarnok, 2009. december 14.

Klasszikus zenei nyitányok próbálják csökkenteni a várakozást, míg a Petőfi Csarnok megtelik a Laibach soron következő koncertjére. Szellős még a társaság, nem nagyon van tumultus, de örömmel konstatálom, hogy a fellépéseiken egyre több a nőnemű, talán a lágyabb Volk lehet az oka, nem tudom.

Lassan csak összeverődik a nép. Aztán belendülnek a szlovén gépek és elkezdődik a feltupírozott retro-show, amire készültem lelkiekben, belehallgattam a korai lemezeikbe, de nehezen megszerethető, súlyos anyagok ezek, élőben prezentálva meg pláne benne van a fiaskó lehetősége. Tudtam, hogy régi számok lesznek, aggódtam is, mert azok sokkal nehezebben emészthetők, pláne eredeti szlovén szöveggel, amit nem érthetünk. Félelemmel vegyített kíváncsisággal érkeztem tehát a koncertre, de bíztam benne, hogy azért sok újdonságot fogok tapasztalni.

A Laibach első harmada annyira drámai és magával ragadó volt, hogy nem találtam szavakat. Annyi értéket mellépakoltak, naprakésszé formálták a régi számokat, hogy egy teljesen felforgató élmény lett belőle. Közben azon töprengtem, hogy a Brat Moi rímel-e rendesen a deepthroat szóval, nem tudom, kinek mennyire volt dekódolható a vérvörösben egész közelről filmezett hatalmas mélytorkos szopás, de a dugattyúk képével és az odaadással átitatott szimbolikusság rendkívül merész és bonyolult volt. Ehhez képest a Rammstein Pussy-ja csak vásári komédiázás és nem művészi kifejezésmód.

Igen, ebben gyökeresen különbözik a mainstream a kultúrától. A Rammsteinra már 16 évesek is járnak, Laibachra nem éppen.

Nekem nagyon tetszett, hogy a szlovén dalszövegeket megtámogatták német és angol átkúszó feliratokkal, a gépi képsorok és az ipari modernitásba csomagolt régi felvételek így sokkal kifejezőbbek lettek. Végig arra gondoltam, hogy azok a lassan forgó-mozgó olajozott gépek hátul mi magunk vagyunk. Nagyon várom ezt a jubileumi dupla lemezt, remélem screenerek is lesznek hozzá, ettől működik igazán a LaibachKunstMaschine.

Bátorság volt ez a Laibach részéről, elvégre eddig nálunk nem csináltak mást, csak parádéztak! A második harmad VOLK felfrissítés erős volt, hangszerelésben hozott pici újat, egyébként ismétlésnek számít, a harmadik WAT-os harmad + a bónusz God Is God nyugodtan elhagyható lett volna, ezeket már sokszor láttuk, jól ismerjük. Azért a Du bist unser és az Alle Gegen Alle persze megunhatatlan. Viszont a Wirtschaft ist tot, na az bizony nagyon kellett volna, pláne hogy még mindig aktuális!

A Juno nekem ezek után kicsit unalmasnak tűnt, de tény, hogy úgy szólalt meg időnként, hogy lobogott az orrcimpám is.

Végezetül küldök még egy puszit innen a laibachos merch-standos lánynak, nagyon kis helyes és segítőkész volt, remélem hozzák magukkal máskor is. ;)

Homokbánya

A borult kicsorbult égbe kódolt magány
A kitermelésből hirtelen kihányt hiány
Mardosó vágyak egy gyilkos elmarasztalásra
Futószalagon mennybe toltja a Halálrakományt.

Műanyag flakonhalak lebegnek mérgezett vizekben
Testük halottan csillog a zöld szennyszőnyegben
A félelem íze sikoltozik torkunkban míg nézzük.
Némán és könnyezve, de mégis összerendezetten.

Közelebb lépünk a tengerbe merült irtózatos roncshoz
A ragadozó rozsda romlottan ragad ártatlan arcunkhoz
Szilikon homokba préselt lánctalpak nyomain járva
Észre sem vesszük, hogy mi minden tapad lábainkhoz.

Ágyúcsőből formálja rideg hangosbemondóját
Rászáradt vérrel lekent leszúrt tiltótáblákon át
Meredezik egy elzárt, bűnös és eltitkolt Világ
A Mélyből hozza fel az Anyag veszélyes dalát.

Színtelen Marson járunk. Te meg én, a két barát.
Akiket büntetésből együtt lőttek ki a jeges Űrbe,
Hogy elvesszenek szem elől nyomtalanul és örökre,
Mert merészen megszegtek néhány ostoba szabályt.

Homokbánya tavába mártjuk idegtől rángó kezünk,
Félelmünkben az életünkkel soha nem rendelkezünk.
Az úszó műsziget küld még egy végső figyelmeztetést
Búvárok kereshetnek, majd ha Te és én odalent leszünk.

IMPRESSZUM

HUN INDUSTRIAL TECH

electro-indusztriál szubkulturális magazin
2010. április

Tartalom / Design / Layout:
CRIT

A lappal kapcsolatos észrevételeket, véleményeket,
javaslatokat erre a címre várom:
critech@gmail.com

Lelkesen fogadom továbbá zenekarok,
kiadók, egyéni alkotók jelentkezését.

www.hunindustrialtech.hu
www.hunindustrial.eu